

KANSALLISARKISTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2019

KANSALLISARKISTO

Kansallisarkisto
Riksarkivet

Rauhankatu 17
Fredsgatan 17

PL 258, 00171 Helsinki
PB 258, 00171 Helsingfors

Puh. Tel.
Fax

029 533 7000
(09) 176 302

kirjaamo@arkisto.fi
<http://www.arkisto.fi>

Sisällysluettelo

Sivu

Sisällysluettelo.....	1
1. TOIMINTAKERTOMUS.....	2
1.1 JOHDON KATSAUS.....	2
1.2 TULOKSELLISUUS.....	3
1.3 VAIKUTTAVUUS.....	4
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	4
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	5
1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS.....	5
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	5
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	5
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	5
1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	8
1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA.....	9
1.5.1-1.5.2 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet, palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	9
1.6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN.....	19
1.7. TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	21
1.7.1. Rahoituksen rakenne.....	21
1.7.2. Talousarvion toteutuminen.....	23
1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma.....	24
1.7.4. Tase.....	25
1.8. SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	27
1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET.....	28
1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ.....	28
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	28
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	28
2. KANSALLISARKISTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA.....	29
3. KANSALLISARKISTON TUOTTO- JA KULULASKELMA.....	33
4. KANSALLISARKISTON TASE.....	34
5. LIITETIEDOT.....	35
6. TOIMINTAKERTOMUSTA TÄYDENTÄVÄT LIITTEET.....	43
6.1 TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 1.....	43
6.2 TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 2.....	47
6.3 TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 3.....	48
7. ALLEKIRJOITUKSET.....	53

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Kansallisarkiston johtaminen perustuu vuoden 2016 alussa vahvistettuun strategiaan, joka ulottuu vuoteen 2020. Strategia pyrkii erityisesti edistämään digitalisaatiota Kansallisarkiston toimialueella ja kehittämään digitaalisia palveluita. Strategia korostaa myös Kansallisarkiston roolia suomalaisen humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen keskeisenä infrastruktuurina. Marraskuussa 2019 käynnistettiin uuden, vuoteen 2025 ulottuvan strategian valmistelu neljässä työryhmässä, joihin henkilöstö sai ilmoittautua vapaasti. Ryhmien puheenjohtajat ja raportorit nimettiin etukäteen. Uusi strategia julkaistaan maaliskuun alussa 2020.

Kansallisarkiston johtamisessa ja toiminnan kehittämisessä painottuu edelleen yhtenäisen Kansallisarkiston edistäminen ja jatkuvasti digitalisoituvan toimintaympäristön huomiointi. Henkilöstön työtehtävät muuttuvat digitalisaation vaikutuksesta. Tavoitteena on myös lisätä palveluiden myyntiä, mitä tarkoitusta varten kertomusvuoden aikana tuotettiin digitoinnin hajauttamista koskeva esiselvitys.

Massadigitoinnin pilotoinnin onnistuminen on Kansallisarkiston tulevaisuuden kannalta erittäin merkittävä asia. Tuotanto käynnistyy vuoden 2020 alussa ja sitä laajennetaan vaiheittain. Samalla kehitetään automaattista laadunvarmistusta.

Sähköisen arkistoinnin palvelun (SAPA) toteuttaminen on viivästynyt huomattavasti alkuperäisestä aikataulusta, jonka mukaan se olisi valmistunut vuoden 2018 lopussa. Tämänhetkisen tiedon mukaan SAPAn ensimmäinen vaihe valmistuu keväällä 2020 ja se mahdollistaa digitoidun aineiston vastaanoton sekä digitaaliarkiston vaiheittaisen alasajon. SAPAn toteutuksesta vastaa CSC. Kansallisarkisto toimii tuoteomistajana. Toteutusprojektin rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Massadigitoinnin tuotanto, SAPAn käyttöönotto ja toimivat metatieto- ja tietopalvelujärjestelmät mahdollistavat sen, että analogiset aineistot voidaan suurimmaksi osaksi hävittää niiden digitoinnin jälkeen. Näin ollen tavoite siitä, ettei Kansallisarkistolle enää keskusarkiston valmistumisen jälkeen tarvitse rakentaa uutta arkistotilaa, on toteutumassa. Logistista suunnittelua tukee se, että Senaatti-Kiinteistöjen kiinteistötiedoista ilmenevät tiedot arkistokelpoisesta tilasta.

Kansallisarkiston toiminnalle on ominaista sen hallussa olevan asiakirjallisen kulttuuriperinnön jatkuva määrällinen kasvu. Vastaanotettava aineisto tulee entistä enemmän olemaan digitaalisessa muodossa. Yli 90 prosenttia Kansallisarkiston asiakkaista käyttää ainoastaan verkkopalveluita, mikä vaikuttaa fyysisten asiakaskäyntien vähentymiseen. Tietopyyntöjen sähköinen tilaaminen on lisännyt niiden määrää viimeisten kymmenen vuoden aikana noin 60 %.

Valtionhallinnon säästötoimenpiteet ovat koskettaneet voimakkaasti Kansallisarkistoa. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman (2007–2011) ja vaikuttavuus- ja tuottavuusohjelman (2012–2015) sekä sen jälkeen käynnistetyn sopeuttamisohjelman vuoksi henkilömäärä on vuodesta 2008 laskenut noin 37 %. Vuonna 2019 budjettivarojen palkatun henkilöstön määrä on jatkanut laskua. Laitoksen budjettirakenteen kiinteistövaltaisuuden vuoksi säästöjen edellyttämät menoleikkaukset on jouduttu kohdistamaan lähes yksinomaan henkilöstömenoihin. Käyttömenojen suhteellinen osuus on sekin selvästi laskenut. Kansallisarkiston toimintamenoista yli 40 % kohdistuu jo kiinteistöihin. Kansallisarkiston toimipaikoissa on yhteensä 220 hyllykilometriä aineistoja ja määrä kasvaa jonkun verran edelleen, kun otetaan vastaan massadigitoinnin tiekartan ulkopuolelle jääviä aineistoja. Aineistojen ja palvelutehtävien määrän kasvu ja henkilövoimavarojen väheneminen on lisännyt työn kuormittavuutta. Tämä näkyy myös sairaspoissaoloissa. Ne lisääntyivät vuonna 2019 tasolle 12,7 tp/htv ja ylittivät näin tavoitteen, jonka mukaan poissaolojen tulisi jäädä alle tason 8 tp/htv.

Syntysähköisten aineistojen vastaanotto käynnistettiin syksyllä 2018 uudelleen usean vuoden tauon jälkeen. Näitä aineistoja voidaan tarjota käyttöön vasta, kun SAPAn toinen vaihe valmistuu todennäköisesti vuonna 2021. Vähentyneiden voimavarojen vuoksi kyky reagoida taloudellisiin tai toiminnallisiin riskeihin on ollut heikko. Opetus- ja kulttuuriministeriön osoittama lisärahoitus sekä eduskunnan lisäta-

lousarviopäätös helpottivat tilannetta, kun vuoden alussa talousarvion määrärahoissa ollut vajaus pysyttiin kattamaan näillä. Myös toiminnan tuotot ylittivät ennakoidun.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama Kansallisarkiston toimintaa tukeva neuvottelukunta kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa.

1.2. TULOSELLISUUS

Toiminnallisesti vuosi 2019 oli hyvä. Toimintakertomuksen liitteissä 1 ja 3 esitetään Kansallisarkiston tulostavoitteiden ja suoritteiden toteumatiedot.

Tilikauden keskeisiä tuloksia olivat massadigitointipilotin menestyksekkäs loppuun saattaminen ja tuotantoon siirtyminen sekä Read-hankkeessa saavutetut erinomaiset tulokset käsinkirjoitetun tekstin tunnistamisessa.

Massadigitoinnin pilotoinnissa ja vuoden lopussa käynnistyneessä tuotannossa digitointiin 6,55 miljoonaa sivua (432 hm). Nämä aineistot siirtyvät Kansallisarkistolle digitaalisessa muodossa. Paperikappalet tuhoataan. Samanaikaisesti Kansallisarkistossa jo olevaa aineistoa digitointiin (ns. takautuva digitointi) 6,95 miljoonaa kuvausyksikköä, mikä nosti takautuvasti digitoidun aineiston määrää 9 prosentilla (vuonna 2019 10 %) yli 80 miljoonaan sivuun (tavoite 80 milj.). Digitaaliarkiston käyttö palasi vuoden laskun jälkeen kasvuun (sivulataukset +2,33 % ja käyntikerrat +2,87 %). Tulossopimuksen mukaisesta käyntikertojen (1 673 379 kpl) tavoitteesta (1 800 000 kpl) jäätin kuitenkin noin 9 prosenttiyksikköä. Kansallisarkistolla on digitaaliarkiston lisäksi suuri määrä muita sähköisiä palveluita (esim. Vakka, Astia, Arkistojen portti, Menehtyneet, Sotasurmat, Aarre, Sotavangit ja ihmisluovutukset). Yhteensä käyntejä näissä palveluissa oli 2,45 miljoonaa, sivuavauksia oli noin 40 miljoonaa.

Tutkijakäynnit (24 932 kpl, tavoite 25 000), toimitetut tietopyynnot (26 034 kpl, tavoite 27 000) ja tutkijasaliin toimitetut arkistoyksiköt (58 019 kpl, tavoite 70 000) vähenivät. Fyysisen käytön vähentyminen on yhdenmukaista Kansallisarkiston palveluiden digitalisointiponnisteluiden kanssa.

Viranomaisarkistoja vastaanotettiin kolme hyllykilometriä (tavoite 5 hkm). Yksityisarkistoja vastaanotettiin 230 hyllymetriä (tavoite 250 hm). Vastaanottomäärät alittivat tulostavoitteet. Viranomaisarkistojen vastaanotto käynnistyy varsinaisesti sen jälkeen, kun massadigitoinnin tuotanto on käynnistetty. Yksityisarkistojen osalta tämä kertoo samalla arkistojen sopiman kansallisen hankintapolitiikan toimivuudesta. Aineistotoimitukset pysyivät hyvin lakisääteisissä määräajoissa (1,5 % myöhästyi, tavoite alle 3 %)

Viranomaispalvelut tekivät tavoitteen mukaiset 61 seulontapäätöstä. Seulontapäätökset edistävät osaltaan julkishallinnon digitalisaatiota mahdollistamalla sähköisen arkistoinnin.

Valtioneuvoston kanslian Kansallisarkistolta tilaama arkistoeselvitys suomalaisten SS-vapaaehtoisten osallistumisesta juutalaisten, siviilien ja sotavankien surmaamiseen vuosina 1941–1943 herätti merkittävää julkista keskustelua ja mahdollisti osaltaan yhteisen, muuttumattoman tietoon perustuvan käsityksen muodostamista kansakunnan historiasta.

Palvelulupaus

Kansallisarkiston palvelulupauksen mukaan Kansallisarkisto jatkaa digitointia siten, että verkkopalveluiden kautta käytettävissä olevien asiakirjojen määrä kasvaa, ja valmistautuu syntysähköisten asiakirjatietojen vastaanottopalvelun käyttöönottoon. Kansallisarkiston asiakkaista yli 90 % hakee tarvitsemansa tiedot verkosta.

Verkkopalveluiden kautta käytettävissä olevan aineiston määrä on kasvanut vuonna 2019 noin 9 prosentilla (takautuva digitointi). Massadigitoidut aineistot eivät ole vielä sähköisesti käytettävissä, mutta vuoden 2019 aikana on toteutettu SAPA 1-vaihetta, jonka tavoitteena on mahdollistaa digitoidun aineiston siirto järjestelmään sekä käyttöön saattaminen palvelussa. SAPA 1-vaiheen on määrä valmistua keväen 2020 aikana.

Syntysäkköisten aineistojen vastaanotto käynnistettiin syksyllä 2018 uudelleen usean vuoden tauon jälkeen. Näitä aineistoja voidaan tarjota käyttöön vasta, kun SAPAn toinen vaihe valmistuu, todennäköisesti vuonna 2021.

Vuonna 2019 analogisessa muodossa vastattiin yhteensä 85 421 tiedonhakuun (tutkijasaliin toimitetut arkistoyksiköt + vastatut tietopyynnöt + kaukolainat). Käyntikertoja pelkästään digitaaliarkistossa oli 1,67 miljoonaa. Tällä perusteella 90 prosentin tavoitteen voidaan sanoa täyttyneen.

1.3 VAIKUTTAVUUS

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Kansallisarkiston toiminnan vaikuttavuus syntyy sen aineistojen käytöstä. Digitaalisten aineistojen vastaanotto, massadigitointi ja takautuva digitointi sekä modernia tutkimusta tukevat palvelut edistävät keskeisesti aineistojen käyttöä.

Kansallisarkistossa säilytettävät asiakirjat ovat tutkimuksen keskeinen tietovaranto muodostettaessa monipuolista ja luotettavaa kuvaa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta eri aikakausina. Kansallisarkiston tehtävänä on huolehtia siitä, että sen aineistot antavat kattavan kuvan suomalaisesta viranomais-toiminnasta ja yhteiskunnasta ja että ne ovat helposti käytettävissä. Kattava kuva turvataan asiantuntevalla seurantapäätösvalmistelulla ja yksityisarkistojen toimivalla ja ajantasaisella hankintapolitiikalla.

Aineistojen käytön kannalta keskeistä on digitaalisten palveluiden jatkuva kehittäminen. Kansallisarkisto tukee omalta osaltaan aktiivista kansalaisuutta, sivistystä, merkityksellistä elämää, osallisuutta, jatkuvaa oppimista ja demokratiaa. Kansallisarkiston toiminnan vaikuttavuus liittyy suomalaisen yhteiskunnan perustan turvaamiseen, vakauteen ja luottamukseen. Kansallisarkiston vaikuttavuusindikaattorit on esitelty toimintakertomuksen liitteessä 3.

Kansallisarkisto on toteuttanut valtioneuvoston kanslian tilaamana arkistolähteisiin perustuvia valtiollisia selvityksiä.

Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy ensisijaisesti Pohjoismaiden ja Euroopan Unionin kanssa tehtävänä yhteistyönä, erityisesti yhteisiin projekteihin osallistumisena. Kansallisarkistolla on edustus DLM:n Executive Committeeessa, Unescon Maailman muisti –ohjelman kansanvälisessä komiteassa ja Kansainvälisen arkistoneuvoston ICA:n urheiluarkistajaostossa. Lisäksi Kansallisarkisto osallistuu ICA:n arkistokuvailujaosto EGADin työhön.

Useat vierailijaryhmät Japanista, Kiinasta, Venäjältä, Ukrainasta, Valko-Venäjältä ja Liettuaista ovat tutustuneet suomalaiseen digitaaliseen asiakirjahallintaan ja arkistointiin.

Venäjän, Ukrainan ja Valko-Venäjän arkistoista on hankittu Suomea koskevien aineistojen digitaalisia kopioita. Pitkäjänteisen yhteistyön tuloksena Suomeen on voitu hankkia myös aiemmin suljettuna ollutta aineistoa. Venäjältä ja entisen Neuvostoliiton alueelta on kopioitu noin 1,2 miljoonaa Suomen historiaan eri aikakausina liittyvää asiakirjaa

Liite 2 sisältää keskeiset valtionapuarkistojen tunnusluvut opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa 2017 sovitussa laajuudessa. Liitteen kaksi oikeanpuoleista saraketta ilmaisee vuoden 2019 pienimmän ja suurimman luvun, joiden vertaaminen vuoden 2019 kokonaislukuun kuvastaa arkistojen erilaisuutta ja keskinäisen vertailun haasteita; erityisesti keskeisen toiminnallisen tehokkuuden luvut ovat tässä mielessä ilmaisevia. Erilaiset tilaratkaisut heijastuvat kiinteistökulujen osuudessa kokonaiskustannuksista. Eri-tyisseurannan kohteena oli edelleen järjestämättömän aineiston määrä, jonka vähentämisellä on selkeitä vaikutuksia lisätilatarpeisiin ja siten valtionaputoiminnan kustannusten hillitsemiseen, sekä sähkösyntisen aineiston määrä, joka myös vähentää lisätilatarpeita ja jolla on vaikutusta niin valtionaputoiminnan ja itse arkistojen toiminnan kehittämiseen kuin muuttuvan tieteellisen tutkimusprosessinkin näkökulmasta.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Valtionapumenettelyjä kehitettiin edelleen opetus- ja kulttuuriministeriön valtionaputoimintaa koskevien linjausten mukaisesti. Valtionavustustoiminnasta on raportoitu osana Kansallisarkiston tilinpäätöstä vuodesta 2017 alkaen. Kertomusvuonna linjauksia täsmennettiin ja ohjeistusta tarkennettiin sekä toimitettiin ensimmäinen tarkastus yhteen valtionapuarkistoon. Yksi valtionapuarkisto palautti liikaa saamaansa tukea n. 5 500 euroa vuodelle 2018 myönnetystä valtionavustuksesta.

Kansallisarkisto kehitti kertomusvuonna edelleen valtionapumenettelyjään opetus- ja kulttuuriministeriön valtionaputoimintaa koskevien linjausten mukaisesti ja tarkentamalla hyväksyttävien menojen määrittelyä ja linjauksia. Valtionapuarkistoja koskevan, niiden toiminnan tuloksellisuuden seurannan arviointia palveleva indikaattorijärjestelmä ja työajanseurannan muutos otettiin käyttöön ja raportoitiin osana Kansallisarkiston tilinpäätöstä vuodesta 2017 alkaen. Tätä menettelyä jatkettiin 2019. Edelleen noudatettiin Kansallisen hankintapolitiikan mukaista, alkuvuonna 2017 sovitua työnjakoa Kansallisarkiston, valtionapuarkistojen ja Musiikkiarkiston kesken. Loppuvuonna 2018 päätettiin, että toiminnan seurannan tiivistämiseksi ryhdytään tekemään tilintarkastus 1-2 valtionapuarkistoon vuosittain. Ensimmäinen ulkopuolisen yrityksen hoitama tarkastus tehtiin Suomen Elinkeinoelämän keskusarkistoon loppuvuonna 2019, ja sen tulokset analysoidaan ja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä ja vaikuttavuuden arvioinnissa. Valtionavustustoiminnasta on tarkemmin luvussa 1.5 Tuotokset ja laadunhallinta sekä liitteessä 2.

1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Toiminnan tuottavuudelle ei tulossopimuksessa asetettu määrällisiä tavoitteita. Toimintakertomuksen liitteessä 1 olevassa taulukossa on esitetty keskeisten suoritteiden tuottavuus vertailuna kolmen vuoden ajalta. Kertomusvuonna työn tuottavuus lisääntyi tutkimuksen ja kehittämisen osalta seulonnessa ja koulutuksessa sekä aineiston hallinnassa merkittävimmin viranomaisarkistojen järjestämisessä ja digitoinnissa. Toiminnan tuottavuus laski kertomusvuonna eniten aineiston hallinnan konservoinnissa sekä tietopalveluissa tietopyyntöjen toimittamisessa. Kansallisarkistossa työskenteli määräaikaissä palvelussuhteissa myös työllistettyjä, siviilipalvelusmiehiä sekä harjoittelijoita, joiden kaikkien työpanos on mukana tuottavuuslaskelmissa.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Toiminnan taloudellisuudelle ei tulossopimuksessa asetettu määrällisiä tavoitteita, mutta toimintakertomuksen liitteessä 1 olevassa taulukossa on esitetty keskeisten suoritteiden taloudellisuus (yksikkökustannukset) vertailuna kolmen vuoden ajalta. Yksikkökustannukset laskivat merkittävimmin tutkimuksen ja kehittämisen koulutuksessa sekä aineiston hallinnassa viranomaisarkistojen järjestämisessä, yksityisarkistojen hankinnassa ja konservoinnissa. Peräkkäisinä vuosina taloudellisuuden muutokset vaihtelevat runsaastikin ja vasta useamman vuoden seuranta antaa kehityksestä realistisen kuvan.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Vuosi 2019 oli maksullisen toiminnan osalta vaihteleva. Maksullisen toiminnan kannattavuus heikkeni niin julkisoikeudellisten suoritteiden kuin myös liiketaloudellisten suoritteiden osalta edellisestä vuodesta. Maksut perustuivat vuonna 2019 uudistettuun Maksuasetukseen sekä hinnastoon. Liiketaloudellisten suoritteiden ja erillislakien mukaisten suoritteiden hinnasto tuli voimaan vuoden 2020 alusta. Maksullisen toiminnan liiketaloudellisten ja julkisoikeudellisten suoritteiden tulot laskivat noin 0,2 milj. euroa, mikä johtui lähinnä maksullisen digitoinnin tulojen vähentymisestä. Yhteiskustannuksia kasvatti yleisen hintatason nousu palveluiden ja erityisesti vuokrien kustannusten osalta. Yhteiskustannuksiin lasketaan kuuluvaksi tukitoiminnot (mm. vuokrat, kiinteistömenot, yleisjohtaminen, palkalliset

poissaolot ja hallinnon tukipalvelut), jotka eivät ole erilliskustannuksia eivätkä suoraan toiminnolla eriteltävissä. Yhteiskustannukset lasketaan toiminnalle kohdistuneen työajan suhteessa.

Maksullisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus heikkeni edellisestä vuodesta noin 10 prosenttiyksikköä. Kustannusvastaavuuden heikentymiseen vaikutti lähinnä yhteiskustannusten nousu tuottojen pysyessä edellisen vuoden lukemissa. Työaikaosuus oli edellistä vuotta hiukan suurempi 2,96 (2,33) % kokonaistyöajasta. Suhteellista työaikaosuutta on käytetty laskelmissa myös vuokrien ja yhteiskustannusten laskentaperusteena, joten muutos työaikaosuuksissa vaikuttaa kustannusvastaavuuden muutoksiin.

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus heikkeni noin 13 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta ja oli 82,79 (95,91) %. Laskelmaan otetaan mukaan myös arkisto- ja muiden toimitilojen vuokraus. Liiketaloudellisten suoritteiden työaikaosuus kokonaistyöajasta kasvoi edellisestä vuodesta. Työaikaosuus oli 4,34 (3,94) % kokonaistyöajasta. Maksullisen toiminnan tulot laskivat noin 0,1 milj. euroa, joka johtui lähinnä maksullisen digitoinnin tulojen vähentymisestä.

Erillislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma, joka käsittää julkisuuslain tarkoittamia jäljenteitä ja niiden etsintämaksuja, osoitti näiden suoritteiden tuottamiseen kohdistuneen työajan olevan 7,25 (5,64) %. Erillislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 24,70 (29,97) %. On huomattava, että tähän kategoriaan kuuluvat jäljennepalvelutilaukset, joiden alle puoli tuntia kestävästä etsinnöstä ei hinnaston mukaan peritä maksua. Tilauksiin kohdistuvaa työaikaa ei erikseen kohdisteta aineiston etsintään, jäljenteiden ottamiseen tai toimittamiseen asiakkaalle. Vuonna 2019 tarkasteltiin toimintojen kehittämisessä maksullisen ja maksuttoman toiminnan eriyttämistä, jonka lopputuloksena seurantakohteita uudistettiin vuodelle 2020.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuodelta 2019

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1000 €)	Julkisoikeudelliset suoritteet		
	2019	2018	2017
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- julkisoikeudelliset tietopyynnöt ja jäljenteet	156	158	127
- kaukolainat	14	16	11
- maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	170	174	138
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat ja palvelujen ostot	0	0	1
- henkilöstökustannukset	248	238	242
- muut erilliskustannukset			
Erilliskustannukset yhteensä	248	238	243
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	225	144	140
- poistot	4	2	2
- korot	0	0	
- muut yhteiskustannukset			90
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	229	146	232
Kokonaiskustannukset yhteensä	477	384	475
Kustannusvastaavuus	-307	-210	-337
Kustannusvastaavuus %	35,64 %	45,31 %	29,05 %

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1000 €)	Liiketaloudelliset suoritteet		
	2019	2018	2017
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	205	380	1 148
- maksullisen toiminnan muut tuotot	531	441	583
Tuotot yhteensä	736	821	1 731
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat ja palvelujen ostot	26	35	75
- henkilöstökustannukset	153	161	590
- vuokrattujen arkistotilojen vuokrat	375	412	381
- muut erilliskustannukset			
Erilliskustannukset yhteensä	554	608	1 046
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	330	245	317
- poistot	5	3	5
- korot	0	0	
- muut yhteiskustannukset			173
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	335	248	495
Kokonaiskustannukset yhteensä	889	856	1 541
Kustannusvastaavuus	-153	-35	190
Kustannusvastaavuus %	82,79 %	95,91 %	112,33 %

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1000 €)	Erillislakien mukaiset suoritteet		
	2019	2018	2017
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	229	276	360
- maksullisen toiminnan muut tuotot	58		
Tuotot yhteensä	287	276	360
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat ja palvelujen ostot	0	9	8
- henkilöstökustannukset	602	558	490
- muut erilliskustannukset			
Erilliskustannukset yhteensä	602	567	498
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	551	350	289
- poistot	9	4	4
- korot	0	0	

- muut yhteiskustannukset			187
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	560	354	480
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 162	921	978
Kustannusvastaavuus	-875	-645	-618
Kustannusvastaavuus %	24,70 %	29,97 %	36,81 %

*Vuokrat laskettuna toimistokäyttöön soveltuvista neliöistä toiminnalle kohdistuneen työajan suhteessa. Vuokrat kuten muut kiinteistömenot sisältyvät tukitoimien kustannuksiin. Maksullisessa säilytyksessä olevan aineiston osuus laskettuna hyllymetrimäärästä.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitusosuus pieneni edellisestä vuodesta 28,36 (39,06) %. Käytetty työajan suhde kokonaistyöaikaan väheni hieman edellisvuoteen verrattuna 10,58 (11,44) %. Yhteisrahoitteiselle toiminnalle kohdistunut korkea työaikaosuus merkitsee täten korkeaa yhteiskustannusten osuutta. Ulkopuolista rahoitusta hankkeisiin saatiin yhteensä 2,0 milj. (1,3) euroa. Merkittävä osuus yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista on massadigitoinnin pilotoinnille myönnettyä määrärahaa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuodelta 2019

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1000 €)	Yhteisrahoitteinen toiminta		
	2019	2018	2017
TUOTOT			
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	1794	932	511
EU:lta saatu rahoitus	204	234	492
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	5		190
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	43	108	
Tuotot yhteensä	2047	1275	1193
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	171	43	165
- henkilöstökustannukset	1178	980	720
- palvelujen ostot ja vuokrat	489	270	
- muut erilliskustannukset	207	82	
Erilliskustannukset yhteensä	2045	1375	885
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	805	709	302
- poistot	7	7	2
- korot		1	
- muut yhteiskustannukset			185
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	812	717	489
Kokonaiskustannukset yhteensä	2857	2092	1374
Omarahoitusosuus	810	817	182
Omarahoitusosuus %	28,36 %	39,06 %	13,22 %

*Vuokrat laskettuna toimistokäyttöön soveltuvista neliöistä toiminnalle kohdistuneen työajan suhteessa. Vuokrat kuten muut kiinteistömenot sisältyvät tukitoimien kustannuksiin.

1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

1.5.1-1.5.2 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet, palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Yksityiskohtainen vertailu määrällisten tulostavoitteiden toteutumisesta esitetään toimintakertomuksen liitteessä 3.

Tutkimus- ja infrastruktuuripalvelut

Kansallisarkisto osallistuu tutkimusprosessin sähköistämiseen edistämällä digitaalisen aineiston saatavuutta, tuottamalla laadukkaita verkkopalveluita ja kehittämällä tutkimusinfrastruktuureita yhteistyössä tutkimusyhteisöjen ja muistiorganisaatioiden kanssa. Tutkimus- ja asiantuntijapalvelut -palvelualue toimii Kansallisarkiston edustajana kansallisessa ja kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä, verkostoissa ja -projekteissa ja pyrkii aktiivisesti käynnistämään erillisrahoitettuja yhteistyöprojekteja. Projektien tulokset jalkautetaan Kansallisarkiston palveluihin ja tietojärjestelmiin arkkitehtuurin mukaisina kokonaisuuksina ja pienenevien resurssien asettamat reunaehdot huomioiden. Yhteistyössä priorisoidaan digitaalisen humanismin hankkeet.

Vuonna 2019 Kansallisarkisto oli edelleen mukana EU-rahoitteisessa READ-hankkeessa (Recognition and Enrichment of Archival Documents). Hankkeessa tuotettiin virtuaalinen tutkimusympäristö, joka mahdollistaa automaattisen käsinkirjoitetun tekstintunnistuksen. Tekstintunnistuksessa saavutettiin hankkeen aikana erinomaisia tuloksia ja se sai EU-arvioinnissa erinomaisen arvosanan. Hanke päättyi kesäkuussa 2019, mutta hankkeen pohjalta perustettiin uusi Eurooppa-osuuskunta READ-COOP. READ-COOP tarjoaa palveluina READ-hankkeessa kehitettyjä ratkaisuja. Kansallisarkisto liittyi mukaan Eurooppa-osuuskuntaan yhtenä perustajajäsenistä. Vuoden 2019 aikana Kansallisarkisto on tehnyt systemaattista työtä 1800-luvun renovoitujen tuomiokirjojen ilmoitusasioiden julkaisemiseksi sisältötunnistettuina teksteinä. Julkaisuajankohta ajoittuu vuoden 2020 alkuun ja kattaa n. 800 000 sivua tunnistettua tekstiä vuosilta 1810-1870.

Euroopan komission Flagship-hankeaihiona olevan Time Machinen hankesuunnittelu eteni ja hanke sai suunnittelurahoituksen Euroopan komissiolta. Kansallisarkistosta tuli Time Machine -organisaation kansallinen yhteyspiste, jonka työn tuloksena suomalaisten Time Machine -organisaatioiden määrä kasvoi merkittävästi.

Kansallisarkisto hankkii Venäjältä opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksella digitaalisia kopioita Suomea koskevista arkistoaineistoista. Keskitetty hankinta tukee yliopistoissa tehtävää Venäjä-tutkimusta, parantaa aineistonhankinnan kansallista koordinaatiota ja tehostaa aineistojen saatavuutta. Kertomusvuonna hankittiin noin 18 400 kopiota. Uusia kahdenvälisiä arkistoyhteistyösopimuksia tehtiin neljä, eli Ukrainan turvallisuuspalvelun arkiston, Ukrainan arkistolaitoksen, Tulan valtionarkiston ja Permin alueen valtionarkiston kanssa. Yhteensä sopimuksia on nyt 54. Vuoden 2020 hankintoja varten tehtiin kartoitustyötä yhteensä kuudessa arkistossa. Kansallisarkisto ja Venäjän arkistolaitos (Rosarchiv) sopivat joulukuussa 2019, että puitesopimus mahdollistaa jatkossa tutkimuksen kannalta vaikeimmistakin historia aineistoista keskustelun.

Valtioneuvoston kanslia tilasi Kansallisarkistolta toukokuussa 2018 riippumattoman arkistoselvityksen suomalaisten SS-vapaaehtoisten osallistumisesta juutalaisten, siviilien ja sotavankien surmaamiseen vuosina 1941–1943. Selvitystyö perustui Simon Wiesenthal -keskuksen johtajan Efraim Zuroffin tasavallan presidentti Sauli Niinistölle osoittamaan pyyntöön selvittää tätä kysymystä. Englanninkielinen selvitys luovutettiin valtioneuvoston kanslialle 8.2.2019. Suomenkielinen täydennetty selvitys julkaisiin 16.12.2019. Selvitys huomioitiin laajasti tiedotusvälineissä ja sen sisällöstä ja tulkinnoista käytiin laajaa ja värikästä some-keskustelua.

Toimittaja Unto Hämäläinen julkaisi elokuun lopussa 2019 Helsingin Sanomissa artikkelin Stalinin vainoissa kuolleiden suomalaisten tutkimattomuudesta. Kansallisarkisto käynnisti loppuvuodesta 2019 valtioneuvoston kanslian toimeksiannosta ja rahoittamana esiselvityksen aihepiirin tutkimustarpeesta.

Esiselvityksen laati Kansallisarkiston ohjauksessa Helsingin yliopiston tutkija, filosofian tohtori Aleksi Mainio.

Sotasurmat-tietokannan päivitys saatiin päätökseen, kun uusi tietokanta julkaistiin marraskuussa 2019. Se on osa Aalto-yliopiston Sotasampo-ratkaisua. Julkistustilaisuus sai merkittävää mediahuomiota. Marraskuun lopussa julkistettiin myös Sotasammon sotavankinäkömää, mikä päätti monivuotisen, ulkopuolisella rahoituksella toimineen sotavankiprojektin.

Vuonna 2019 jatkettiin Astia-asiakaspalvelujärjestelmän kehittämistä. Projektissa keskityttiin tuottamaan tietopalveluratkaisu massadigitoinnin pilotointia varten. Samaan aikaan toteutettiin Astian kokonaisuuksista.

AHAA-järjestelmä otettiin käyttöön massadigitoinnin pilotoinnissa. Valmistelu AHAA-järjestelmän kokonaisvaltaiseen käyttöönottoon jatkui. Metatietojen migraatioiden käynnistyminen siirtyi vuoden 2020 puolelle.

Kansallisarkisto on vaihteittain lisännyt omaa sovelluskehitystään. Kertomusvuoden aikana sovelluskehityksiä toteutti muun muassa massadigitoinnin pilotointiympäristön, pilottiorganisaatioille tarkoitetun aineiston käyttöliittymän ja AHAA-migraatiot mahdollistavan migraatiosovelluksen.

Valtorin tarjoamien palveluiden käyttöönotto jatkui, kun VYVI-posti ja Skype for Business otettiin käyttöön huhtikuussa 2019. Lisäksi käynnistettiin projekti Valtorin liityntä- ja lähiverkkoratkaisujen käyttöönottamiseksi. Vuoden jälkipuoliskolla ollut sähkökatko tuotti merkittävää haittaa Kansallisarkiston toiminnalle. Samassa yhteydessä tunnistettiin useita teknologisia puutteita, joiden korjaaminen ajoittui loppuvuoteen ja osittain vuoden 2020 alkuun.

Massadigitointi ja digitaalisen aineiston vastaanotto

Kansallisarkisto toteutti vuoden 2019 aikana massadigitoinnin pilotin, jossa pilotoitiin uutta, paperiaineiston hävittämiseen tähtäävää digitointiprosessia sekä massadigitointiin soveltuvia teknologioita. Pilotin tavoitteena oli digitoida noin 450 hyllymetriä viranomaisten arkistoitavia asiakirjoja ja saada näyttöä digitointiprosessin mahdollisimman monen työvaiheen todellisista läpimenoajoista, laatutasosta sekä olemassa olevan ohjeistuksen selkeydestä ja lisäohjeistustarpeesta.

Kertomusvuonna toteutettiin pilotin edellyttämän tuotantoympäristön pystytys eli tarvittavat laitekannat, sovelluskehitystyö, prosessien suunnittelu ja tilojen muutokset. Lisäksi rekrytoitiin pilottia varten digitoijat sekä perehdytettiin ja koulutettiin heidät tehtäviinsä. Vaadittu tuotantoympäristö pystytettiin todella tiiviissä aikataulussa muutaman kuukauden aikana. Varsinaisen digitointi- eli tuotantovaihe kesti kuusi kuukautta, toukokuusta lokakuuhun.

Massadigitoinnin pilotti täytti sille asetetut keskeiset kriteerit ja osoitti, että massadigitoinnille suunniteltu toteutustapa toimii käytännössä. Pilotissa onnistuttiin kokonaisuuden hallinnassa, digitointituotannon tehokkuudessa sekä vaaditun laatutason saavuttamisessa. Pilotin perusteella massadigitoinnissa voidaan edetä tuotantoon. Hanketta ohjaavien ministeriöiden päätöksellä massadigitointia jatkettiin pilotin jälkeen mahdollisimman katkeamatta. Pilotin jälkeen uudet aineistot otettiin digitointiin jo marraskuun lopulla.

Kansallisarkisto käynnisti syksyllä 2018 uudelleen alkujaan digitaalisten aineistojen vastaanoton valti-onhallinnon virastoilta. Vuoden 2019 aikana palvelua on vakiinnutettu *Kansallisarkiston sähköisen arkistoinnin palveluna* ja siirtojen suunnittelu ja toteutus käynnistettiin useiden uusien virastojen kanssa.

Sähköisen arkistoinnin palvelukokonaisuuden (SAPA) toteutus käynnistyi keväällä 2019. SAPA:n toteutuksesta vastaa CSC. Kansallisarkisto toimii projektissa tuoteomistajana. Vuoden 2019 aikana on toteutettu SAPA 1-vaihetta, jonka tavoitteena on mahdollistaa digitoidun aineiston vastaanotto, säilyttäminen ja käyttöön saattaminen palvelussa. SAPA 1-vaiheen on määrä valmistua kevään 2020 aikana ja se mahdollistaa Kansallisarkiston massadigitoinnin toiminnossa sekä takautuvan digitoinnin toiminnossa muodostuvien aineistojen vastaanoton.

Viranomaispalvelut

Kansallisarkiston vuonna 2012 vahvistama seulantapolitiikka ja -strategia sekä Kansallisarkiston vuoteen 2020 ulottuva strategia korostavat voimakkaasti digitaalista säilytystä. Kertomusvuonna annettiin 61 seulantapäätöstä (edellisenä vuonna 59 päätöstä), joista suurin osa kohdistui sähköisten tietojärjestelmien tietosisältöön. Tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain vaatimukset on otettu huomioon seulantapäätösten valmistelussa. Kulttuurihistoriallisen arvon määrittelyn kriteerit valmistuivat ja niiden soveltaminen seulantapäätösvalmistelussa käynnistyi suunnitellusti. Ensimmäisenä (osin jo vuonna 2018) annettiin päätökset massadigitoinnin pilottiviranomaisten tietyille analogisille aineistoille niiden digitoinnin jälkeisestä säilytysmuodosta.

Kansallisarkisto on jatkanut sähköisen asiakirjahallinnon ja arkistoinnin kehittämis- ja ohjaustehtäviä resurssiensa puitteissa. Sähke2-normi on laajasti käytössä julkisen hallinnon tietojärjestelmissä ja normi on yhtenäistänyt asiakirjahallinnassa käytettyjä metatietoja ja tietorakenteita. Normin voimassaoloaika jatkettiin toistaiseksi ja siihen kuuluva metatietomalli päivitettiin.

Valtiovarainministeriö myönsi Kansallisarkistolle maakuntiin siirtyvien tietoaineistojen ohjeistuksen laadintaan erillisrahoitusta vuonna 2018. Projekti toimi kesään 2019 saakka ja tuotti mm. laajan loppuraportin SOTE-jatkovalmistelun käyttöön.

Koulutusta koordinoitiin ja toteutettiin Kansallisarkiston strategiassa, tulossopimuksessa ja koulutusohjelmassa määritellyllä tavalla. Asiakirjahallinnon peruskurssia toteutettiin monimuoto-opetuksena ja muut kurssit toteutettiin verkkokursseina. Kansallisarkiston järjestämä ja sen edustajien muiden järjestämällä kursseilla antamien koulutustuntien määrä kasvoi edellisestä vuodesta.

Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen yliopisto- ja korkeakoulutason koulutusta antavat Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistot sekä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Yliopistojen ja muiden koulutusta tarjoavien tahojen opetuksen toteuttamiseen osallistuttiin kysynnän mukaan.

Heraldinen toiminta

Kansallisarkiston yhteydessä toimii heraldinen lautakunta, johon kuuluu 13 jäsentä. Lautakunta koontui vuoden aikana 2 kertaa ja valmisteli 7 lausuntoa. Lautakunnan jäsenet edustavat heraldiikan tutkimusta, heraldista suunnittelua sekä historian ja hallinnon asiantuntemusta.

Yksityisarkistotoiminta

Yksityisarkistoaineistojen vastaanotto ja hankinta

Yksityisarkistojen kartunta vuonna 2019 oli 230 hm. Pääosa aineistoista oli inventointitasoisesti järjestettyä. Kartunta on kansallisen hankintapolitiikan, eli eri arkisto-organisaatioiden sopiman keskinäisen työnjaon, ja luovuttajilta vaadittavan käyttökuntoon saattamisen myötä vakiintunut parina viime vuonna tälle tasolle.

Kertomusvuonna jatkettiin aiemmin talletuksina vastaanotettujen yksityisarkistojen muuttamista luovutuksiksi. Tämä perustui linjaukseen, ettei pysyviä talletuksia enää oteta vastaan. Linjaus liittyy myös tietosuojalainsäädännön rekisterinpidon vastuiden selkiyttämiseen sekä toiminnan yksinkertaistamiseen resurssien säästämiseksi.

Vuonna 2019 panostettiin proaktiivisen hankintamallin kehittämiseen yhteistyössä kolmen valtakunnallisen keskusjärjestöstä, alue-/piirijärjestöstä ja paikallisjärjestöistä koostuvan yksityisen toimijan kanssa. Proaktiivinen hankintamalli viimeistellään alkuvuonna 2020 siten, että se on aktiivisesti ja nopeasti laajennettavissa muihin toimijoihin.

Digitaalisina vastaanotettavien yksityisarkistojen hankintamenettelyjä ja pilotointeja valmisteltiin, mutta pilotointi siirtyi vuodelle 2020.

Yksityisarkistosektorin yhteistyö

Kansallisarkiston ja viiden yksityisen valtionapuarkiston sekä Musiikkiarkiston yhteisen kuvailun työkalun ja metatietovarannon toteutus jatkui AHAA-palveluprojektin jälkeen AHAA-palvelun käyttöön ottamisena keväällä 2019. AHAA-palvelussa Kansallisarkisto tarjoaa omistamansa AHAA-järjestelmän käyttöön yksityisille arkistotoimijoille metatietovarantona ja kuvailun työkaluna. Vuoden kuluessa työstettiin palvelusopimus liitteineen sekä luotiin menettelyjä AHAA-palvelun piirissä hoidettaville asioille.

Yhteistyötä yksityisarkistosektorin kanssa jatkettiin edelleen 2019 resurssitilanteen sallimassa määrin, mikä merkitsi keskittymistä yhteistyöhön valtionapuarkistojen kanssa. Kansallisen hankintapolitiikan laadinta eteni Kansallisarkiston, valtionapua saavien arkistojen ja Musiikkiarkiston välisen työnjaon ensimmäisten kokemusten yhteisellä analysoinnilla sekä valmistautumalla uusien toimijoiden mukaan ottamiseen. Vuoden aikana järjestettiin laajentamiseen tähtäävät tilaisuudet, tavoitteena uusien toimijoiden mukaan ottaminen 2020.

Kansallisarkistolain mukaisen, opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman neuvottelukunnan toiminnan tavoitteena on lisätä yksityisarkistoalan yhteistyötä ja parantaa näin yksityisiin arkistoaineistoihin kohdistuvan arkistotoiminnan laatua. Neuvottelukunta keskittyi kansalliseen hankintapolitiikkaan ja digitaalisten yksityisarkistojen säilytysratkaisun edistämiseen. Neuvottelukunta suunnitteli marraskuussa Kansallisarkiston järjestämän yksityisarkistoseminaarin, jonka suosio kertoi tiedon, keskustelun ja kokemusten vaihdon tarpeesta. Vuonna 2017 aloittaneen neuvottelukunnan toimikausi päättyi 31.12.2019.

Kansallisarkisto osallistui kirjastojen, arkistojen ja museoiden juridiikkaryhmän toimintaan. Tämä työn puitteissa valmisteltiin erityisesti KAM-sektorin hyvien tietosuojakäytänteiden kuvaus, joka valmistui loppukeväästä 2019.

Valtionapuviranomaisena toimiminen

Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (1006/2006) nojalla Kansallisarkisto myönsi vuodelle 2019 lakisääteistä pysyväisluonteista valtionapua enintään 80 % valtionapuun oikeuttavista arkistotoimen menoista seuraavia arkistoja ylläpitäville säätiöille ja yhdistyksille: Kansan Arkisto, Keskustan ja Maaseudun arkisto, Porvarillisen Työn Arkisto, Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto, Suomen Urheiluarkisto, Svenska centralarkivet, Toimihenkilöarkisto, Työväen Arkisto ja Urho Kekkosen arkisto sekä 100 % valtionapuun oikeuttavista menoista Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistolle ja Svenska Litteratursällskapet i Finlandin arkistoille. Valtionapuarkistoille myönnettiin talousarviossa rahoitusta 5 655 000 euroa.

Pysyväisluonteisen valtionavustussumman jakaantuminen sen saajien kesken 2019:

Arkisto	2019
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura	1 733 500
Suomen elinkeinoelämän keskusarkisto	1 006 000
Työväen Arkisto	721 002
Svenska litteratursällskapet i Finland (Helsingin toimipiste)	673 500
Kansan Arkisto	476 000
Porvarillisen Työn Arkisto	200 000
Keskustan ja maaseudun arkisto	192 000
Toimihenkilöarkisto	204 448
Suomen Urheiluarkisto	181 000
Svenska centralarkivet	156 000
Urho Kekkosen arkisto	111 550
Yhteensä	5 655 000

Kertaluonteista valtionavustusta myönnettiin 30 000 euroa: Suomen Elinkeinoelämän arkistosäätiölle maksettiin 19 000 euroa hyllytysprojektiin ja Suomen Urheilumuseosäätiölle 11 000 euroa muuttokustannuksiin.

Saamelaisarkisto

Vuonna 2012 Inarissa toimintansa aloittaneen Saamelaisarkiston tehtävänä on saamentutkimuksen tukeminen ja edistäminen saamelaiskulttuurin vahvistamiseksi ja saamelaisia koskevan historiatiedon lisäämiseksi. Arkisto tallentaa saamelaista asiakirjallista kulttuuriperintöä sekä huolehtii sen säilyttämisestä ja käyttöön asettamisesta. Arkiston tärkeänä tehtävänä on edistää saamentutkimukseen liittyvää tutkimusyhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on Saamelaisarkiston aineistojen digitointi, jotta voitaisiin yhä paremmin vastata käyttäjien toiveisiin materiaalin saavutettavuudesta.

Vuoden 2018 lopussa varmistui Lapin yliopiston johtaman Digital Access to The Sámi Heritage Archives –hankkeen Interreg-rahoitus. Hanke käynnistyi vuoden 2019 alussa. Saamelaisarkistot Suomessa ja Norjassa suorittivat vuoden aikana Euroopassa sijaitsevien saamelaisaineistojen kartoituksen. Hankkeessa tuotettavan hakupalvelun toteutus on käynnistynyt ja tästä työstä vastaavat Oulun ja Uumajan yliopistot sekä Kansallisarkisto/Saamelaisarkisto.

Saamelaisarkisto, Sámi allaskuvla (Saamelaiskorkeakoulu) Norjan Koutokeinossa ja Ájtte Svenskt Fjäll- och samemuseum -museo Ruotsin Jokkmokkissa aloittivat keväällä 2017 kolmevuotisen yhteistyöhankkeen saamelaisen muotoiluajattelun tallentamiseksi arkistoon ja siirtämiseksi seuraaville polville. Arctic Indigenous Design Archives (AIDA) –hanke päättyi syyskuussa 2019. Hanke saavutti suurta mediahuomiota ja sitä esiteltiin syyskuussa Kööpenhaminassa Arctic Cooperation -konferenssissa esimerkiksi onnistuneesta Interregin rahoittamasta hankkeesta. Hankkeelle haettiin loppuvuodesta 2019 jatkorahoitusta.

Sidosryhmäpalvelut

Kansallisarkiston asiakirjanäyttelyt edistävät aineistojen tutkimuksellista ja opetuksellista käyttöä sekä lisäävät aineistojen tunnettuutta. Näyttelytoimintaan kuuluvat sekä pitkäkestoiset näyttelytuotot että pienoisnäyttelyt eri tapahtumien yhteydessä. Lisäksi Kansallisarkisto lainaa kokoelmistaan asiakirjoja muiden tuottamiin näyttelyihin. Kuluneena vuonna lainattiin yhteensä 63 asiakirjaa seitsemään eri näyttelyyn.

Vuoden 2019 näyttelyohjelmistoa Helsingin toimipaikassa hallitsi edellisenä vuoden lopussa avattu Kansallisarkiston yhdessä Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikuntien sekä Vapauden Ristin ritarikunnan kanssa toteuttama Ritarikunnat 100 vuotta –näyttely. Näyttelyä täydennettiin vuoden kuluessa ajankohtaisella esineistöllä ja informaatiolla. Avoimet yleisökierrokset ja ryhmille suunnatut maksuttomat näyttelyopastukset olivat suosittuja (ryhmiä yhteensä 72 kpl). Näyttely rahoitettiin Maanpuolustuksen Kannatussäätiön ritarikunnille myöntämällä apurahalla. Näyttelyyn oli koottu yli 300 esinettä, ja se oli avoinna vuoden 2019 loppuun. Näyttelyn kävijämäärä oli noin 2000 henkeä. Valtaosa Kansallisarkistossa vuoden aikana vierailleista tutustui presidentti Mauno Koiviston esillä olleisiin kunniamerkkeihin (osa SR100 näyttelyä) ja suomalaista kunniamerkkiperinnettä esittelevään nonstop-videositykseen.

Vuoden 2019 aikana Kansallisarkisto toteutti useita pienoisnäyttelyitä. Päärakennuksen aulassa oli esillä Suomen diplomaattisuhteisiin liittyviä aineistoja Helsinkiin suuntautuneiden valtiollisten vierailujen yhteydessä (mm. Suomi-Japani) sekä eri maiden ja Suomen diplomaattisuhteiden tasavuosien kunniaksi.

Kansallisarkisto toteutti yhdessä tasavallan presidentin kanslian ja valtioneuvoston kanslian kanssa Suomen hallitusmuoto 100 vuotta –näyttelyn oheisohjelmineen. Näyttelyn julisteosio kiersi syksyn aikana Kansallisarkiston toimipaikoissa.

Osaan pienoisnäyttelyistä järjestyi ulkopuolinen rahoitus ja toteutus mahdollistui nopealla aikataululla. Esimerkiksi Suomen Ateenan instituutin tuottama, sisällissotia kuvaava ”Kolme eurooppalaista tragediaa” - näyttely oli marraskuussa esillä päärakennuksen aulassa.

Ryhmäesittelyt

Kansallisarkistoon tutustui vuoden aikana 200 ryhmää (vuonna 2018 167). Ryhmäesittelyjen tilauskäytäntöjä sujuvoitettiin edelleen.

Tapahtumat

Tammikuussa 2019 Kansallisarkisto osallistui ohjelmanjärjestäjänä Tieteiden yöhön.

Kansallisarkisto osallistui ensimmäistä kertaa K-50-tapahtumaan Tampere-talolla. Tapahtumassa esiteltiin Kansallisarkiston palveluja keski-ikäiselle, uutta harrastusta etsivälle yleisölle. Osallistujia kiinnosti erityisesti sisällissotatietokanta ja digitaaliarkisto.

Syksyllä 2019 Kansallisarkisto osallistui Krunikka-festivaalin HM100-teemaan liittyvällä ohjelmalla.

Tieteellinen erikoiskirjasto

Vuoden aikana valmistauduttiin uuden kirjastotietokannan (KOHA) käyttöönottoon osallistumalla Linnea-konsortion ja erikoiskirjastoverkoston kokouksiin ja koulutustilaisuuksiin. Uusi kirjastojärjestelmä otettiin käyttöön syyskuussa ja se paransi huomattavasti asiakaspalvelua, kun luettelotiedot löytyvät myös Finnasta.

Arkistotilat ja aineistologistiikka

Massadigitointihankkeen kanssa jatkettiin massadigitoinnin tiekartan valmistelua ja varauduttiin sen ulkopuolella olevan analogisen aineiston vastaanoton käynnistämiseen. Tiekartalla olevaa massadigitoitavaa aineistoa otettiin keskusarkistoon maksulliseen säilytykseen hieman yli 1 600 hyllymetriä, minkä lisäksi massadigitoinnin pilotointihanke vastaanotti aineistoja Siltavuoren toimipisteeseen noin 625 hyllymetriä. Mikkelissä on käynnissä myös esivalmistelun maksullinen projekti. Massadigitoinnin ulkopuolelle jäävää analogista aineistoa otettiin vastaan pääosin keskusarkistoon, Helsinkiin ja Hämeenlinnaan hieman yli 740 hyllymetriä.

Kansallisarkistossa säilytettävän aineiston määrä on noin 220 hyllykilometriä. Kansallisarkiston käytössä oli noin 279 hyllykilometriä arkistotilaa. Lisäksi arkistotilaa on muiden kuin valtion viranomaisien käytössä maksua vastaan noin 3,7 hyllykilometriä. Vapaata hyllytilaa oli hieman yli 51 hyllykilometriä.

AHAA on ollut testikäytössä viranomaissiiroissa ja sen viranomaiskäyttöliittymän kehitystyö on käynnissä. Vakka-extranetin käyttöä eräissä Kansallisarkiston omissa projekteissa jatkettiin, koska AHAA:n käyttöönotto on viivästynyt.

Syksyn aikana valmisteltiin maksullisen palvelutoiminnan liiketoimintamallia. Vuonna 2020 käynnistettävästä mittavasta maksullisen säilyttämisen, esivalmistelun ja digitoinnin viranomaisprojektista päästiin sopimukseen syksyn aikana. AHJ-aineistonhallintajärjestelmä on laajimmin käytössä Helsingissä ja keskusarkistossa. Muissa toimipaikoissa järjestelmän käyttöönottoimenpiteitä jatkettiin voimavarojen puitteissa.

Aineistohallinta

Metatietotyö

Aineistojen kuvailua ja järjestämistä sekä digitointia ja siihen liittyvää valmistelua ohjaa aineistohallinnan toimenpideohjelma, joka toimii vastuualueen metatietotyön vuosittaisten tulostavoitteiden asettamisen pohjana.

Järjestettyjen viranomaisarkistojen kokonaismäärä, 377 hm, oli edellistä vuotta hieman suurempi (70 hm) johtuen muutamasta pienestä maksullista järjestämisprojektista. Tulostavoitetta ei järjestämiselle tulossopimuksessa ollut. Yksityisarkistoja järjestettiin hieman edellisvuotta vähemmän, yhteensä 457 hm.

Kansallisarkiston Vakka-arkistotietokanta sisälsi kertomusvuoden lopussa tiedot 4 221 457 arkistoyksiköstä. Tietokantaa täydennettiin vuoden aikana 419 arkistoluettelon tiedoilla (edellisenä vuonna 170 luettelo). Vuoden loppuun mennessä Vakkaan on syötetty vuodesta 1998 lähtien tilastojen mukaan 31 981 arkistoluettelon tiedot. Entisen Sota-arkiston käytössä ollut AARRE-aineistorekisteri toimii erillisenä tietokantana.

Digitointi

Asiakirjojen takautuvassa digitoinnissa (= Kansallisarkistossa jo olevan aineiston digitointi, erotuksena massadigitoinnista) tuotettiin ja tallennettiin digitaaliarkistoon 6 947 217 kuvatiedostoa (edellisenä vuonna 6 252 455 kuvatiedostoa). Tulostavoite digitoinnissa oli 7 miljoonaa kuvatiedostoa. Tulosta pienensi marraskuussa 2019 tehty siirtyminen uuteen tuotantojärjestelmään, jota ei kuitenkaan voitu ottaa käyttöön johtuen siitä, ettei metatietojen migraatio AHAaseen käynnistynyt suunnitellussa aikataulussa. Lisäksi takautuvassa digitoinnissa oli rekrytointiongelmien vuoksi yli 50 % vajuus siviilipalvelusmiesten resursseissa.

Takautuvan digitoinnin kokonaismäärästä virkatyön osuus oli 24 %, kumppanuusyhteistyön 66 % ja maksullisen digitoinnin 7 %. Kumppanuusyhteistyön osuuden kasvu aiempiin vuosiin verrattuna on huomattava. Kansallisarkistossa toteutettiin kertomusvuonna kaatuneiden sotilaiden kankorttien digitointia maksullisena palveluna. Kumppanuusyhteistyötä jatkettiin FamilySearchin sekä Aalto- ja Helsingin yliopistojen kanssa.

Konservointi

Konservoinnin tehtäväalueella käsiteltiin 130 600 arkkia, karttaa tai piirustusta (edellisenä vuonna 88 564 kpl). Resurssien nopea väheneminen konservoinnissa vaikuttaa välittömästi mahdollisuuksiin toteuttaa aineiston säilymistä edistäviä tehtäviä. Huomattava osa konservattoreiden resursseista käytettiin analogisten näyttelyiden pystytys- ja purkamistehtäviin.

Aineistohallinnan maksulliset projektit ja kumppanuusyhteistyö

Aineistohallinnan maksullisia järjestämisprojekteja oli kaksi, jotka molemmat toteutettiin Hämeenlinnassa. Yrkeshöskolan Novian hallussa olleiden Tekniska läroanstalten i Ekenäs - oppilaitoksen ja sen edeltäjien projektissa aineistoja oli 9,7 hm ja VR-Yhtymän hallussa olleiden Hyvinkään konepajalle talletettujen asiakirjojen projektissa aineistoja oli 29,2 hm. Molemmat projektit liittyivät aineistojen vastaanottoon. Kummassakaan ei tehty digitointia.

Aineistojen vastaanottoon liittyviä maksullisia digitointiprojekteja ei vuoden 2019 aikana ollut. Ancestryn rahoittamana käynnistettiin helmikuussa 2018 kaatuneiden sotilaiden kankorttien takautuva maksullinen digitointiprojekti, joka saatiin päätökseen marraskuussa 2019. Projektissa digitointiin 343 800 tiedostoa vuonna 2019. Muita takautuvan digitoinnin maksullisia projekteja oli Härmän säätiön, Postimuseon ja Helsingin yliopiston kanssa. Näissä projekteissa digitointiin yhteensä 155 345 tiedostoa.

Takautuvan digitoinnin kumppanuusyhteistyöprojekteja oli kaksi. Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston kanssa valmisteltiin ja digitointiin tilastoaineistoja. FamilySearchin puitesopimuksen mukaisesti jatkettiin sukuhistoriallisten aineistojen digitointia. Vuonna 2019 jatkui sata vuotta vanhempien tuomio-kuntien ja raastuvanoikeuksien perukirjojen digitointi. Projektilta vastaanotetuista tiedostoista lähes 3,5 miljoonaa vietiin Kansallisarkiston järjestelmiin. Huomattava määrä vuonna 2019 vastaanotettuja tiedostoja jäi järjestelmämuutoksen vuoksi syötettäväksi järjestelmään vuoden 2020 aikana.

Vapaaehtoisdigitoinnin valmisteluja tehtiin vuoden 2019 loppupuolella siten, että uuden yhteistyötoimintamuodon on tarkoitus käynnistyä vuoden 2020 aikana useassa toimipaikassa.

Asiakaspalvelu

Tutkijasalikäyntien määrä oli 24 932, vähennys edelliseen vuoteen oli lähes 2 000 käyntiä eli 7,4 %. Tutkijakäyntien väheneminen on linjassa strategian mukaisen verkkopalveluiden kehittämisen kanssa. Kansallisarkiston digitaaliarkistossa tilastoitiin 1,67 miljoonaa verkkokäyntiä ja yli 54 miljoonaa sivulatausta. Verkkosiakkaiden määrä nousi edellisestä vuodesta 2,9 % (edellisenä vuonna 1,62 verkkokäyntiä ja 52 miljoonaa sivulatausta). Asiakasmäärissä on vuosittaista vaihtelua.

Tutkijasaleihin toimitettiin 58 019 arkistoyksikköä, vähennys edelliseen vuoteen oli 11,4 % (65 455). Kaukolainojen määrä väheni hieman. Annettuja lainoja oli virastolainat mukaan lukien 1 524 kpl (edellinen vuosi 1 897 kpl.) Kaukolainatoiminta oli kuitenkin edelleen vilkasta erityisesti Helsingin ja Mikkelin toimipaikoissa. Keskusarkisto on lisännyt asiakaspalvelun tehtäviä Mikkeliin.

Tutkijasalien aukioloajat pidettiin entisellään, mutta Vaasan toimipaikan tutkijasali oli suljettuna kesällä 3 viikkoa. Toimipaikkakohtaisia aukioloaikoja tarkastellaan vuosittain asiakaskysynnän mukaisesti.

Keväällä toteutetussa asiakastytyyväisyyskyselyssä tutkijasalipalveluiden kokonaisarvosanaksi tuli 3,9/5. Kokonaisarvosana Kansallisarkiston sähköisistä palveluista oli 3,6/5. Pelkästään sähköisten palveluiden käyttäjäksi ilmoittautui yli 52 % kyselyyn vastanneista.

Tietopyyntöpalvelu

Tietopyyntöjä saapui v. 2019 yhteensä 26 829 (v. 2018: 26 800) eli miltei yhtä paljon kuin vuonna 2018. Käsiteltyjä tietopyyntöjä oli 26 034 kappaletta (v. 2018: 28 653) eli noin 2 600 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Määrän vähentyminen johtui pitkälti käsiteltyjen kantakorttitietopyyntöjen vähenemisestä. Vuonna 2018 käsiteltiin määräaikaisten henkilöstön avulla noin 2 300 kantakorttitietopyyntöä enemmän kuin v. 2019. Vastaavaa määräaikaista henkilöstöä (1,5 htv) ei ollut käytettävissä vuonna 2019. Kantakorttitietopyyntöjä saapui kuitenkin molempina vuosina noin 7 000. Kantakortit olivat vuonna 2019 edelleen Kansallisarkiston kysytyin tietopyynnön kohde (26 %). Viime sodissa 1939–1945 kaatuneiden henkilöiden kantakorttien digitointi ja käytettäväksi saattaminen yleisessä tietoverkossa vuoden 2019 aikana ei vähentänyt tietopyyntöjä.

Tietopyyntötilauksista 70 % tehtiin digitaalisten palveluiden tai muiden sähköisten tiedonsiirtomenetelmien välityksellä (Astia-palvelu 35 %, sähköposti 35 %). Sähköisen asioinnin tulostavoite saavutettiin. Sähköisen asioinnin osuus suhteessa edelliseen vuoteen pysyi samana. Tietopyyntöjen tilaamista voivat Astia-palvelun kautta tehdä toistaiseksi vain yksityiset henkilöt, joten viranomais- ja yhteisöasiakkaat vähentävät Astian osuutta tietopyyntöjen tilausvälineenä. Loput tietopyyntötilauksista tehtiin pääasiassa puhelimitse. Paikan päällä Kansallisarkiston toimipaikoissa tehtävät tietopyynnot olivat yksittäisiä.

Tietopyyntöpalvelussa uudistettiin vuoden 2019 aikana tietopyyntölomakkeita sekä valmisteltu digitaalista tietopyyntösuoritteiden toimittamista. Näiden käyttöönotto siirtyi vuodelle 2020, koska ne ovat riippuvaisia uudistettavan Astia-palvelun käyttöönoton aikataulusta.

Julkisoikeudellisissa tietopyynnöissä vastattiin miltei aina (98,5 %) asiakkaiden tekemiin tietopyyntöihin julkisuuslain tai hallintolain mukaisten määräaikaisten puitteissa. Muista kuin julkisoikeudellisista tietopyynnöistä lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 88 %, mikä oli selvä parannus edelliseen vuoteen (v. 2018: 65 %). Määräaikaisten ylitysten väheneminen johtui pääasiallisesti siitä, ettei vuoden 2019 alussa enää ollut niin suurta tietopyyntöjen työjonoa kuin vuotta aiemmin.

Kansallisarkistossa on kaksi merkittävää digitoitua aineistoa, joihin kohdistuvia tietopyyntöjä voidaan käsitellä toimipaikkariippumattomasti. Näitä ovat luovutetun alueen seurakuntien väestörekisteriasiakirjat (etenkin Luovutetun Karjalan sata vuotta nuoremmat kirkonkirjat) sekä moottoriajoneuvokortisto vuoteen 1995 asti. Näihin aineistoihin kohdistuvia tietopyyntöjä käsiteltiin yhteensä 5 736 (22 % tietopyyntöjen kokonaismäärästä), joista 61 % toimipaikkariippumattomasti eli muualla kuin siinä toimipaikassa, jossa alkuperäinen aineisto sijaitsee. Vuonna 2018 toimipaikkariippumattomuuden osuus oli 39 %, joten vuodelle 2019 asetettu tietopyyntöpalvelun sisäinen tavoite 50 % ylitettiin selvästi.

Tietopyyntö- ja asiakaspalvelussa aloitettiin vuoden 2019 aikana Lean-menetelmän käyttöönotto virtaustehokkuuden lisäämiseksi sekä virtauksen esteiden poistamiseksi.

Tietopyyntöpalvelussa tehtiin vuonna 2019 kaksi päätöstä, jotka mahdollistavat yhden jo digitoidun ja toisen digitoitavan aineistojen saattamisen käytettäväksi yleisessä tietoverkossa, vaikka aineistot sisältävät jonkin verran tietoja elossa olevista henkilöistä. Päätöksissä on tietosuojalain 4 §:n 4 kohdan mukaisesti tehty asianmukaiset käyttöön saattamisen tarpeellisuus- ja oikeasuhtaisuusarviointit suhteessa rekisteröityjen oikeuksiin ja henkilötietojen käsittelyn yleisiin periaatteisiin nähden.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluissa vuotta 2019 leimasivat uudistukset erityisesti talouden, henkilöstöpalveluiden sekä turvallisuuden alalla. Henkilöstöpäällikön virka täytettiin yli vuoden tauon jälkeen niin, että uusi henkilöstöpäällikkö aloitti helmikuun alussa. Muutos lisäsi hallintopalveluiden kehittämisen resurssia.

Palvelualueen 24 työntekijästä 5 jäi eläkkeelle vuoden aikana. Lisäksi vuoden aikana luovuttiin henkilöstövuokrauspalvelun pitkäaikaiskäytöstä, mikä tarkoitti kolmen henkilötyövuoden vähennystä hallintopalveluiden resursseissa. Helsingin Rauhankadun toimipisteen aulapalvelut ulkoistettiin vartiointiyrietykselle. Vähennyksiä korvattiin kolmella, töiden järjestelyyn liittyen määräaikaisella rekrytoinnilla. Hallintopalveluiden kokonaisvahvuus oli vuoden vaihtuessa 22 henkeä.

Hallinnon keskeiset teemat olivat toiminnan vaativan rahoituksen varmistaminen sekä turvallisuuden, henkilöstön hyvinvoinnin ja sisäisen viestinnän kehittäminen. Hallintopalvelut tukivat omalla toiminnallaan avoimen ja yhtenäisen toimintakulttuurin, arvostuksen ja verkottuneen toimintatavan vahvistumista Kansallisarkistossa.

Hallintopalvelut piti kuukausittain hapa-infoja Kansallisarkiston henkilöstölle. Näissä tilaisuuksissa kerrottiin hallinnon ajankohtaisista kuulumisista ja koulutettiin henkilöstöä hallinnon prosesseihin. Aloitettiin myös hapa-chat tilaisuudet, jotka toimivat Skypeissä hallinnon päälliköiden viikoittaisena vastaanottoaikana kysymyksille ja keskustelulle. Koulutustilaisuuksia järjestettiin monista aiheista sekä ulkopuolisia kouluttajia hyödyntäen, että erityisesti talon sisäisenä yhteistyönä. Hallintopalvelut tuki Arkistopäivien toteutusta.

Riskienhallinta

Kansallisarkiston riskienhallintapolitiikka uusittiin kertomusvuonna. Riskienhallinta on osa Kansallisarkiston johtamisjärjestelmää sekä asioiden suunnittelua ja toteutusta. Se kattaa viraston kaikki toiminnot. Riskienhallinnalla toteutetaan Kansallisarkiston uutta turvallisuusstrategiaa.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja kehitettiin toimintavuoden aikana. Uuden etäneuvottelujärjestelmän (Skype for Business) käyttöönotto mahdollisti matkustamisen vähentämisen. Etätyömahdollisuuksia tuettiin kaikilla palvelualueilla. Henkilöstöä rohkaistiin tekemään ekologisia valintoja niin työssään kuin henkilökohtaisessa elämässään hiilijalanjäljen vähentämiseksi hyviä käytänteitä jakamalla. Aineistojen digitointi edistää myös ympäristöystävällisyyttä pitkällä aikavälillä, koska se vähentää säilytystilojen tarvetta ja mahdollistaa aineistojen paikkariippumattoman käytön. Hallintopalvelut jatkaa kestävän ja vastuullisen toiminnan teemakokonaisuuden kehittämistä uuden strategiakauden alkaessa vuonna 2020.

Yhdenvertaisuus

Kansallisarkistossa on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuonna 2017. Suunnitelmassa on määritelty tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet liittyen erityisesti johtamisen, rekrytointiin ja töiden organisointiin, perehdyttämiseen ja henkilöstökoulutukseen, palkkaukseen, tehtäviin ja uralla etenemiseen, työsuojeluun ja työyhteisötaitoihin, tiedottamiseen ja viestintään sekä koskien esteettömyyttä ja palveluita.

Kansallisarkisto pyrkii kaikessa toiminnassaan ihmisten yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Sukupuolijakauma on tasainen Kansallisarkiston kaikilla tehtävien ja hierarkian tasoilla. Osa-aikainen työ on kuitenkin poikkeus tästä. Osa-aikatyötä tekevät ovat lähes poikkeuksetta naisia. Vuonna 2019 uudistettiin viraston varahaisen tuen malli. Se sisältää toimintaohjeet häirinnän, seksuaalisen häirinnän, epäasialli-

sen kohtelun sekä työsyryjännän tilanteisiin. Sisäisessä koulutuksessa korostettiin nollatoleranssia näiden osalta.

Talouspalvelut

Talouspalveluiden keskeisin tehtävä tilikaudella oli Kansallisarkiston talouden varmistaminen. Vuoden alkaessa tarvittavasta rahoituksesta puuttui 1,5 miljoonaa euroa. Tämä todettiin samalla Kansallisarkiston pysyväksi lisärahoitustarpeeksi. Rahoitus järjestyi opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksen sekä eduskunnan lisätalousarvion kautta. Vuodelle 2020 myönnettiin vastaavan suuruinen rahoituksen tasokorotus.

Talouspalveluissa kehitettiin tilikauden aikana kustannuslaskentaa yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa. Seurantakohdeuudistus, jolla mahdollisesta kustannusten organisaatorakenteen mukainen seuranta, toteutettiin vuoden vaihteessa 2019-2020. Samaan aikaan Kansallisarkisto siirtyi Handi-hankintajärjestelmän ja –menettelyn käyttöön. Menotositteiden käsittely siirrettiin Palkeisiin, myyntilaskutusprojekteja kehitettiin ja projektiohje päivitettiin.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluissa tilikauden keskeiset teemat olivat hyvinvoinnin ja henkilöstösuunnittelun kehittäminen ja oppimisen tukeminen. Henkilöstösuunnitteluun luotiin apuväline ja prosessi. Rekrytointiprosessi uudistettiin. Oppimista lisätiin, henkilöstö tutustutettiin eOppivan käyttöön ja uusista ohjeistuksista järjestettiin monia koulutustilaisuuksia Skypen välityksellä koko henkilöstölle. Jokaisen oikeus ja velvollisuus oppia työaikana otettiin käyttöön. Varhaisen tuen toimintamalli ja työaikaohjeistus uudistettiin. Työajanseurannassa otettiin käyttöön eKieku.

Loppuvuodesta valmisteltiin monia henkilöstön hyvinvointia parantavia toimia, muun muassa vuonna 2020 yhteistyössä Kotuksen kanssa toteutettava laaja esimiesten valmentavan johtamisen koulutus. Palvelussuhdeneuvonta siirrettiin vuoden vaihteessa Palkeisiin tavoitteena parantaa palvelun tasoa. Vuoden 2020 talousarvioon varattiin määrärahaa tiimien sisäiseen kehittämistoimintaan sekä yhteisöllisyyteen. Luotiin Kansallisarkiston harjoittelijaohjelma.

Yleishallintopalvelut

Yleishallintopalveluissa tilikauden toiminnan painopiste oli turvallisuuden kehittämisessä. Paljon huomiota vaati Helsingin Rauhankadun kiinteistön laaja julkisivu- ja kattoremontti. Varsinkin loppuvuotta kohden vireille tuli suuri määrä muita korjaus- ja kehittämishankkeita Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Rekrytoitiin toimitilapäällikkö ja muutettiin Kansallisarkiston työjärjestystä siten, että hallintopalveluihin perustetaan toimitilapalvelut 1.2.2020 alkaen.

Kansallisarkistossa toteutettiin yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa laaja, kaikki toimipaikat kattava turvallisuuskartoitus. Inarin osalta kartoitusta toteutetaan vuonna 2020. Turvallisuusohjeistusta uudistettiin ja turvallisuuskoulutusta järjestettiin koko henkilöstölle, tavoitteena yleisen turvallisuuskulttuurin kehittäminen. Riskienhallinta organisoitiin uudelleen. Kansallisarkistoon nimettiin tietosuojavastaavan rinnalle tietoturavastaava.

Viestintäpalvelut

Viestintäpalvelut toteuttivat Kansallisarkiston tunnettuustyötä ja työyhteisöviestintää. Sisäistä viestintä kulkua kehitettiin aloittamalla ns. OTO-viestijöiden verkosto ja valmistelemalla Intranet-uudistusta. OTO-viestijät viestivät Kansallisarkiston sisäisesti eri toimipaikkojen toiminnasta. Edellisten vuosien tapaan Kansallisarkisto julkaisi arkistoalan ammattiväelle ja tutkijayhteisölle suunnattua tiedotuslehteä Aktia.

Vuodenvaihteessa 2019-2020 toteutettiin kaksi laajaa kansalaiskyselyä, joissa arvioitiin Kansallisarkiston mainetta, palveluita ja merkitystä. Tulokset olivat erittäin myönteisiä. Mainetutkimuksessa Kansallisarkisto sijoittui 69 tutkitun julkisyhteisön joukossa maineeltaan 11 parhaan joukkoon. Molempien tutkimusten mukaan Kansallisarkiston nauttima sidosryhmätuki on merkittävää. Suomalaisista 94 prosenttia pitää erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä sitä, että saatavilla on muuttumatonta tietoa, jonka perusteella voi muodostaa käsityksen menneestä.

Henkilöstövoimavaroja kuvataan vertailuluvuilla, jotka lasketaan joulukuussa palveluksessa olevasta henkilöstöstä. Henkilöstöresurssien määrää seurataan myös koko vuoden osalta henkilötövuosien (htv) muutosluvulla, joka on resurssimittarina merkittävämpi kuin pelkkä joulukuinen henkilöstön määrä. Kertomusvuodelle oli asetettu tavoitearvoja htv-luvulle, sairauspoissaoloille, työttytyväisyydelle, koulutukselle ja johtamiselle. Tavoitteita ei saavutettu.

Indikaattori	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Työttytyväisyysindeksi (VM baro)	3,7	3,3
Sairauspoissaolot (pv/htv)	<8	12,7
Henkilötövuodet (htv)	200	206,7
Koulutuspäivät (tpv/htv)	2,5	0,4
Johtaminen (VM-baro joh- tajuus-indeksi)	3,6	3,3

Henkilöstövoimavarat

Kertomusvuoden joulukuussa Kansallisarkiston palkkaa saavan henkilöstön määrä oli yhteensä 210 henkilöä (205, vuonna 2018). Naisten osuus oli 57,6 % ja miesten 42,4 %. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 171 henkilöä. Henkilöstömäärän kasvu liittyy massadigitoinnin pilotointiin. Muilta osin henkilöstön määrä on edelleen vähentynyt.

Henkilötövuosissa mitattuna henkilöstömäärä oli kuluneena vuonna 206,7 (203, vuonna 2018). Tältäkin osin kasvu selittyy massadigitoinnilla, jonka resurssi oli 12,63 henkilötövuotta. Aiemmin määrääikaisena hoidettuja tehtäviä on lain vaatimusten mukaisesti vakinaistettu siirryttäessä pilotoinnista vakituiseen toimintaan.

Eläköityminen jatkui tilikauden ajan voimakkaana (n. 5 % henkilöstöstä). Eläkkeelle jäätin tietopalveluista (6 eläköitymistä) ja hallintopalveluista (5 eläköitymistä). Eläköityminen mahdollistaa resurssien uudelleen suuntaamista ja osaamisen vahvistamisen. Rekrytointeja voidaan kasvavista kustannuksista johtuen kuitenkin toteuttaa henkilömääräisesti selvästi eläköitymisiä vähemmän.

Henkilöstön keski-ikä laski hieman ja oli vuoden lopussa 50,3 vuotta (2018/50,9). Suurin osa henkilöstöstä, 69,0 % (2018/70,2 %) eli 145 henkilöä, kuuluu seniori-ikäisten (yli 45 v) joukkoon edellisten vuosien tapaan. Henkilöstön siirtyminen eläkkeelle jatkuu voimakkaana myös lähivuosina. Vuodenvaiheessa 2019-2020 Kansallisarkistossa työskenteli 45 vähintään 60-vuotiaasta henkilöä (21,4 % henkilöstöstä).

Kokoaikaisessa palvelussuhteessa työskentelevien osuus oli 92,4 % vastaavan luvun ollessa vuonna 2018 93,7 %. Kokoaikaisesta henkilöstöstä naisten osuus oli 54,6 % ja miesten 45,4%. Erilaisia osa-aikatyön muotoja teki 7,6 % henkilöstöstä, vuosimuutos 23,1 %. Osa-aikaisista enemmistö oli naisia, 15 naista, kun osa-aikaisena työskenteli ainoastaan yksi mies.

Määräaikaaisessa palvelussuhteessa oli tarkasteluvuonna 39 henkilöön (vuonna 2018 38 henkilöä). Määräaikaista henkilöstöä on erityisesti massadigitoinnissa ja erilaisissa ulkopuolisen rahoituksen hankkeissa. Määräaikaaisia ovat myös tukityöllistetyt, harjoittelijat ja siviilipalvelusmiehet. Määräaikaisten osuus oli 18,6 % henkilöstöstä. Naisten osuus määräaikaaisesta henkilöstöstä oli 53,1 % ja miesten 48,7%. Lisäksi Kansallisarkistossa työskenteli erilaisia palkattomia harjoittelijoita, jotka eivät ole mukana ko. luvussa. Tukityöllistettyjen osuus koko henkilöstöstä oli vuoden lopussa 5,2 %, kun se oli edellisellä vuo-

tena 4,2 %. Tukityöllistetyistä naisia oli 45,5% ja miehiä 54,5%. Toisaalta erilaisissa projekteissa määräraikaisten naisten osuus 54,5% ja miesten 45,5%.

Kansallisarkiston henkilöstön koulutustasoindeksi nousi hieman ja oli 5,5. Koulutustasoindeksiin nousuun vaikuttivat korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon 57,1 % (2018/53,7%), ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotutkinnon suorittaneiden 46,7 % (2018/42,9 %) ja tutkijakoulutuksen suorittaneiden 5,7 % (2018/5,4 %) osuuksien kasvu. Koulutustason muutoksiin vaikuttaa toisaalta massadigitoinnin suorittavan henkilöstön rekrytointi (digitoijat), toisaalta merkittävä koulutustason nousu tietopalveluiden (tutkijat ja ylitarkastajat) sekä tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden rekrytoinneissa.

Henkilöstökoulutukseen käytetyn työajan osuus säännöllisestä työajasta oli työaikakirjanpidon mukaan kertomusvuonna 0,2 %. Kertomusvuoden syksyllä otettiin käyttöön eOppiva -järjestelmä. Vuoden loppuun mennessä 184 kansallisarkistolaista oli ilmoittautunut eOppiva-kurssille ja 133 suorittanut ainakin yhden kurssin loppuun. Yhteensä oli osallistuttu 74 eri kurssille. Tietosuoja ABC-kurssin suoritti 116 Kansallisarkiston henkilöstöön kuuluvaa. Talon sisäisiä koulutuksia lisättiin tilikaudella voimakkaasti.

Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta pieneni 1,1 prosenttiyksikköä ja oli 79,6 %. Tehdyn työajan palkkojen osuus työvoimakustannuksista nousi puolestaan hieman ja oli 66,1 % (2018/65,1 %). Tähän vaikuttaa korkeasti koulutetun henkilöstön parempi palkkataso verrattuna edellisen vuoden henkilöstön koulutustasoon. Välillisten työvoimakustannusten osuus työvoimakustannuksista laski ja oli 33,9 % (2018/34,9 %). Henkilötyövuoden hinnaksi vuonna 2019 tuli 49 924,60 € (2018/49 510,8 €); muutos +0,8 %).

Työhyvinvointi ja työtyytyväisyys

Sairauspoissaolopäivät kasvoivat merkittävästi ja olivat 12,7 työpäivää/htv (9,7 työpäivää/htv vuonna 2018). Kasvua edelliseen vuoteen oli 30,9 %. Erityisesti pitkät sairauspoissaolot lisääntyivät. Sairauspoissaolojen kesto oli keskimäärin 5,1 päivää/tapaus, kun edellisellä vuotena vastaava luku oli 3,9. Lyyhyet 1-3 päivän sairaustapausten osuus sairauspoissaoloista laski olleen 77,7% (2018/80,1%). Tapaturmapoissaolot onnistuttiin välttämään. Niitä ei ollut yhtään/htv (0,4%/2018). Terveysprosentti laski ja oli 25,2 % (2018/31,7 %). Sairauspoissaoloajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta oli 5,1 % (2018/3,9 %).

Työterveyshuollon kustannukset nousivat 30,2 % olleen kertomusvuonna 594,20 €/htv (2018/456,30 € / htv).

Työtyytyväisyysbarometrin (VMbaro) kokonaistyytyväisyys pysyi lähes edellisen vuoden tasolla olleen 3,31 (2018 3,30, tavoite 3,7). Johtajuusindeksi nousi hieman olleen 3,11 (2018 3,05, tavoite 3,7), innovointikyvykkyyksindeksi oli 3,35 (2018 3,34) ja työyhteisöindeksi 3,64 (2018 3,62).

Työtyytyväisyyskyselyn vastauksista nostettiin kehittämisen kohteiksi edelleen johtaminen, osaaminen, oppiminen ja uudistumisen sekä vuorovaikutus ja viestintä. Kyselyn sanallisista vastauksista välittyi organisaation resurssien vähenemisen ja organisaatiomuutoksen aiheuttamat ongelmat. Lisäksi vastauksissa korostettiin yhtenäisten toimintatapojen ja yhteisöllisyyden lisäämistä ja niiden merkitystä toimituksessa usealla paikkakunnalla. Kansallisarkiston Rauhankadun toimipisteen henkilöstön osalta työhyvinvointiin vaikutti laaja, raskaaksi muodostunut julkisivu- ja vesikattoremontti, joka kesti yhteensä yli vuoden.

Henkilöstöinvestoinnit

Kertomusvuoden henkistä voimavaroista voidaan todeta henkilöstön jaksamisen olleen tiukoilla. Työkyvyttömyyseläkkeelle jäi yksi henkilö, kuntoutuksessa oli kaksi henkilöä. Runsaisiin poissaoloihin ja puutteelliseen työhyvinvointiin vaikuttaa osaltaan henkilöstön korkea keski-ikä sekä pitkään jatkunut henkilöstöresurssien väheneminen. Myös organisaatiomuutokset ja toimintatapojen uudistaminen ovat lyhyellä aikavälillä kuormittavia tekijöitä. Digitalisaatio ja siihen liittyvä laaja toimintatapojen muutos aiheuttavat epävarmuutta erityisesti suorittavassa henkilöstössä, mutta asettavat suuria ja kuormittavia odotuksia sekä osaamisvaatimuksia myös muulle henkilöstölle.

Kertomusvuonna jatkettiin työhyvinvoinnin kehittämistä yhdessä koko henkilöstön kanssa tavoitteena vahvempi oppiminen, yhdessä tekeminen, parempi viestintä ja arvostus. Loppuvuodesta hyvinvoinnin

kehittämisen osa-alueiksi määritettiin 1) johtaminen ja esimiestyö 2) oppiminen ja uudistuminen 3) vuorovaikutus ja viestintä 4) yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen. Toimia kaikilla näillä osa-alueilla tehostettiin. Tavoitteena hyvinvoiva henkilöstö sekä avoin ja rohkeasti kehittyvä toimintakulttuuri. Yhdessä uudistuva Kansallisarkisto Kaiku-hankkeen hyödyt jalkautetaan arkeen.

Kansallisarkisto otti käyttöön eOppiva –järjestelmän syyskuussa 2019 ja se on mahdollistanut koko henkilöstön osaamisen kehittämisen työaikana. Lisäksi työajan seurannan muutos (eKiekun käyttöönotto), mahdollistaa joustavamman työskentelyn ja työajan käytön paikasta riippumattomasti.

Henkilöstön hyvinvointia tuettiin Smartum –liikunta- ja kulttuurisetelit jakamalla ja järjestämällä erilaisia virkistytymistilaisuuksia. Henkilöstöinvestoinnit olivat yhteensä 993,10 €/htv (2018/1120,50 €/htv).

1.7. TILINPÄÄTÖSANALYYSI

1.7.1. Rahoituksen rakenne

Rahoituksen rakenne	Edelliseltä vuodelta siirtyneet määrärahat	Vuoden 2019 määrärahat (TA+LTA)	Vuoden 2019 määrärahat yhteensä	Toteuma 2019	Vuodelle 2020 siirtyvä
Toimintamenot	914 626	20 357 000	21 271 626	19 498 168	1 773 458
Muu talousarviorahoitus					
Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	29 990	0	29 990	21 354	0
Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot	1 090 000	0	1 090 000	487 124	602 876
Valtiontalouden ulkopuolisten tiedeinstituuttien ja tutkimuslaitosten, Tiedekeskus Heureka sekä eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin	0	467 860	467 860	429 814	0
Palkkatuetty työ, valtionhallinto (TEM)	0	231 430	231 430	231 430	0
Palkkatuetty työ, valtionhallinto (STM)	0	80 096	80 096	80 096	0
Osaamisen kehittäminen	0	2 583	2 583	2 583	0
Siirtomenot					
Yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin	0	5 685 000	5 685 000	5 685 000	0
Yhteensä	2 034 617	26 823 969	28 858 586	26 435 569	2 376 334

Virastolla oli vuonna 2019 käytettävissään määrärahoja yhteensä 28,9 milj. euroa, joka oli noin 2,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018.

Toimintamenot

Talousarviossa myönnettiin Kansallisarkistolle toimintamenoihin nettomäärärahaa 20,4 milj. euroa (17,8 milj. euroa). Lisäksi käytössä oli edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha 0,9 milj. euroa (1,6 milj. euroa). Yhteensä nettomääräraha oli tilikaudella 21,3 milj. euroa (19,4 milj. euroa). Talousarviossa arvioitiin viraston toiminnan rahoitukseen saatavan toimintamenomäärärahaan nettoutettavina maksullisen toiminnan tuloina ja muina tuloina 0,6 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Massadigitoinnin pilotointi	2 500
Uuden keskusarkiston väliaikainen lisärahoitus	-100
Eläkemaksurakenteen muutos	26
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-7
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-3
Palkkausten tarkistukset	390
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-92
Toimintameno säästö (HO 2015)	-110
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-307
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-35
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	107
Vuokramenojen indeksikorotus	50
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-14
Yhteensä	2 401

Toimintamenomäärärahan keskeisin muutos aiheutui Massadigitoinnin pilotoinnin määrärahasta (2,5 milj. euroa). Massadigitoinnin pilotointiin oli myös vuoden 2018 siirrettyä sidottua määrärahaa 0,5 milj. euroa, jolla rahoitettiin pilotoinnin hankintoja lähtökohtaisesti. Vuonna 2019 toimintamenomentalle myönnettiin lisäystä yhteensä 925 000 euroa. Lisäyksestä 25 000 euron myönnetty määräraha perustui toiminnan tilaintensiivisyyden perusteella tehtävään vuokran tasokorotukseen sekä 900 000 euroa perustoiminnan välittömien tarpeiden rahoittamiseksi.

Muu talousarviorahoitus

Muuta talousarviorahoitusta olivat maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun sekä toimeenpanon tukeen ja ohjaukseen. Tämä määräraha osittain peruutettiin ja toiminta keskeytettiin Kansallisarkistosta johtumattomien syiden johdosta. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteisiin menoihin toiminnan kehittämiseksi myönnettiin yhteensä 0,6 milj. euroa sekä sähköisen säilytys- ja arkistopalvelun (SAPA) toteuttamiseen 0,5 milj. euroa. Kansallisarkistolle myönnettiin lisäksi momentilta 29.40.53.4. määrärahaa yhteensä 0,5 milj. euroa useaan hankkeeseen ja toiminnan kehittämiseen, näitä olivat mm. Venäjä-yhteistyö, Sotasurmat-hanke sekä READ-käyttönottoprojekti. Kansallisarkisto sai vuonna 2019 määrärahaa myös työ- ja elinkeinoministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä työvoiman palkkaamiseen. Valtiovarainministeriö myönsi määrärahaa lisäksi osaamisen kehittämiseen.

Siirtomenot

Rahoitusta siirtomenoihin yksityisarkistojen valtionapuihin oli myönnetty 5,7 milj. euroa (5,8 milj. euroa). Käytettävissä oleva valtionapu jaettiin kokonaisuudessaan.

Kokonaisrahoitus

Kansallisarkistolle myönnettiin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa määrärahaa toimintamenoihin 20 032 000 euroa bruttomenoihin ja 19 432 000 euroa nettomenoihin. Edellisvuoteen verrattuna määrärahan lisäystä oli kokonaisuudessa 2 401 000 euroa (nettomenot). Vuoden 2019 talousarviota täydentävässä esityksessä määrärahan lisäys oli kokonaisuudessaan 25 000 euroa sekä neljännessä lisätalousarviossa kokonaisuudessaan 900 000 euroa, jolloin toimintamenoissa käytettävissä oleva kokonaissumma oli 20 357 000 euroa (nettomenot).

Vuodelle 2019 siirtyi vuoden 2018 siirtomäärärahaa 0,9 milj. euroa, josta suuri osa oli sidottua määrärahaa massadigitoinnin pilotointiin (0,5 milj. euroa). Vuoden 2018 siirretystä määrarahasta loppuosa (0,4 milj. euroa) käytettiin kiinteistöjen vuokrien maksamiseen. Vuoden 2019 toimintamenoista siirtyi vuodelle 2020 noin 1,8 milj. euroa.

Rahoituslähde (1 000 €)	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019
Toiminnan kokonaisrahoitus (tulot ja menot), josta	25 910	25 337	27 090
Toimintamomentin rahoitus yhteensä, josta	19 857	18 758	20 153
- Nettomääräraha / nettokäyttö	16 338	16 908	18 584
- Maksullinen toiminta	2 262	1 268	1 153
- Muut tulot	1 257	582	416
Muu talousarviorahoitus	402	783	1 252
Siirtomenot	5 651	5 796	5 685

Toimintamenot

Toimintamenoihin talousarviossa budjetoidut bruttotulot 0,6 milj. euroa toteutuivat suunniteltua suurempina, toteuman ollessa 1,6 (1,8) milj. euroa. Budjetoidut bruttomenot 20,9 (18,5) milj. euroa toteutuivat suunnitellusti. Bruttomenojen toteuma oli 20,2 (18,8) milj. euroa. Toteutuneista menoista katettiin nettomäärärahalla 92 prosenttia ja tulorahoituksella 8 prosenttia.

Toimintamomentille budjetoidut tulot ja menot toteutuivat seuraavasti:

1 000 euroa	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Muutos 2019-2018
Henkilöstömenot	10 124	9 013	9 662	649
Vuokramenot	6 593	6 619	7 001	382
Palvelujen ostomenot	2 292	2 399	2 530	131
Muut menot	763	720	858	138
Investointimenot	82		104	104
Bruttomenot	19 854	18 751	20 155	1 404
Maksullisen toiminnan tulot	2 262	1 268	1 153	-115
Muut tulot	1 255	575	418	-157

Bruttotulot	3 517	1 843	1 571	-272
Nettokäyttö	16 337	16 908	18 584	1 676
Toimintamenomomentin rahoitus				
Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	639	1 623	915	-708
Talousarvio;				0
- nettomenot	17 960	17 823	20 357	2 534
- bruttotulot	700	700	600	-100
- bruttomenot	18 660	18 523	20 957	2 634
Käytettävissä yhteensä	18 599	19 446	21 272	1 826
Seuraavalle vuodelle siirtyvä määräraha	1 623	915	1 773	858

Toimintamäärärahan nettokäyttö oli tilikaudella yhteensä 18,6 (16,9) milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna määrärahan nettokäyttö kasvoi 10 prosenttia. Toimintamenoista seuraavalle vuodelle 2020 siirtyi 1,8 milj. euroa. Siirretty erä kasvoi 0,8 milj. euroa.

Bruttotulot 1,6 (1,8) milj. euroa laskivat hieman noin 0,2 milj. euroa edellisestä vuodesta eli reilut 11 prosenttia. Maksullisen toiminnan tulot laskivat noin 0,1 (1,0) milj. euroa kuten myös muut tulot noin 0,1 (0,7) milj. euroa.

Bruttomenot 20,2 (18,8) milj. euroa kasvoivat noin 1,4 (1,1) milj. euroa edellisestä vuodesta eli noin 7 prosenttia. Henkilöstömenot 9,7 (9,0) milj. euroa kasvoivat edellisvuodesta 0,7 (1,1) milj. euroa eli 8 prosenttia. Vuokra- ja muissa menoissa sekä palvelujen ostomenoissa oli hieman nousua, joka ei ollut merkittävää ja yhdenmukaista Kansallisarkiston toiminnan kanssa vuonna 2019.

Muu talousarviorahoitus

Muuta talousarviorahoitusta olivat maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun sekä toimeenpanon tukeen ja ohjaukseen. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteisiin menoihin toiminnan kehittämiseksi myönnettiin yhteensä 0,6 milj. euroa sekä sähköisen säilytys- ja arkistopalvelun (SAPA) toteuttamiseen 0,5 milj. euroa. Kansallisarkistolle myönnettiin lisäksi momentilta 29.40.53.4. määrärahaa yhteensä 0,5 milj. euroa useaan hankkeeseen ja toiminnan kehittämiseen, näitä olivat mm. Venäjä-yhteistyö, Sotasurmat-hanke sekä READ käyttöönottoprojekti. Kansallisarkisto sai vuonna 2019 määrärahaa myös työ- ja elinkeinoministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä työvoiman palkkaamiseen. Palkkatuetun työn osuus tukee Kansallisarkiston toimintaa ja edesauttaa tulosten saavuttamista. Valtiovarainministeriö myönsi määrärahaa lisäksi osaamisen kehittämiseen.

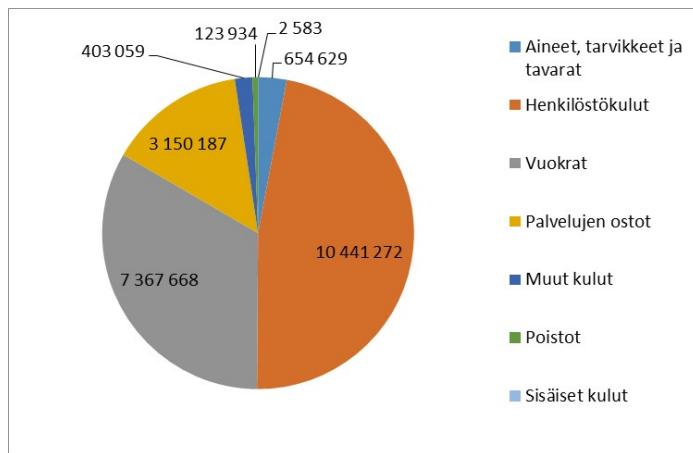
1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan kokonaistuotot olivat 1,6 (1,8) milj. euroa ja ne laskivat vertailuvuodesta 0,2 milj. euroa eli 11 prosenttia. Tuotot muodostuivat pääosin maksullisen toiminnan tuotoista 1,2 (1,3) milj. euroa. Maksullisen toiminnan tuotot laskivat hieman noin 0,1 (1,0) milj. euroa vertailuvuoteen nähden. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta on kuvattu tarkemmin kohdassa 1.4.3 Maksullisen toiminnan tuotos ja kannattavuus.

Muut toiminnan tuotot supistuivat noin 0,4 (0,7) milj. euroa osittain yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen laskusta johtuen. Muutokset yhteisrahoitteisen toiminnan rahoituksessa on kuvattu tarkemmin kohdassa yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 22,1 (21,5) milj. euroa ja kasvoivat 0,6 (0,8) milj. euroa eli 3 prosenttia vertailuvuoteen nähden. Muutosta toiminnan kuluissa selittää suurimmalta osin kustannusten nousu sekä merkittävien kehittämishankkeiden toteutus (mm. massadigitoinnin pilotointi).

Toiminnan kulut 2019

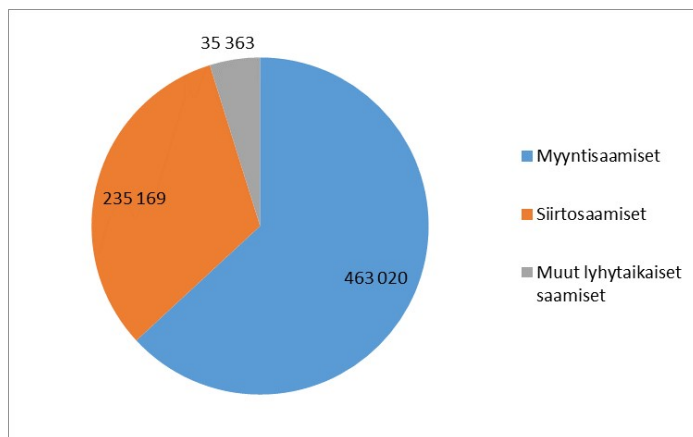

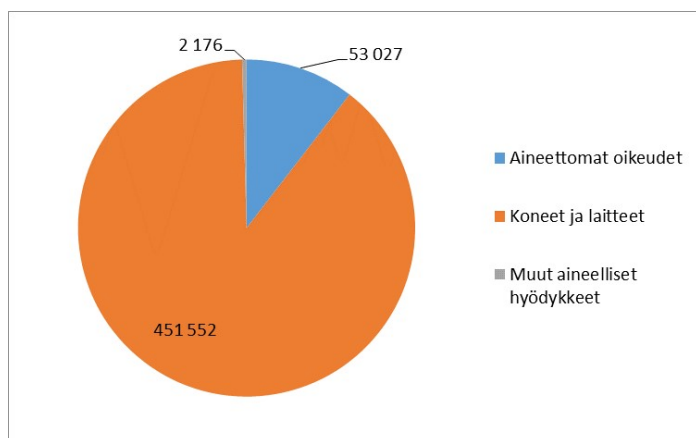
Kansallisarkiston kulujäämä 28,7 (27,8) milj. euroa kasvoi vertailuvuodesta noin 1,0 milj. euroa. Merkittävä osa kulujäämän kasvusta aiheutui hankintojen toteuttamisesta sekä palvelujen ostoista mm. massadigitoinnin pilotointiin liittyen. Sisäiset kulut pitävät sisällään valtiovarainministeriön koulutuskorvauksen kirjauksen.

1.7.4. Tase

Taseen loppusumma kasvoi noin 0,4 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna 1,7 (1,3) milj. euroa. Merkittävät laite- ja ohjelmistohankinnat massadigitoinnin pilotointiin liittyen kasvattivat taseen loppusummaa. Taseen omaisuuserien jakauma vastasi pääpiirteittäin vertailuvuotta, ainoastaan aineettomissa oikeuksissa oli selkeää kasvua vertailuvuoteen. Lyhytaikaisissa saamisissa suurimmat erot olivat siirtosaamisten kasvussa sekä lyhytaikaisten saamisten laskussa vertailuvuoteen. Kansallisomaisuus pysyi reilussa 0,4 milj. eurossa.

Taseen omaisuuserät 2019

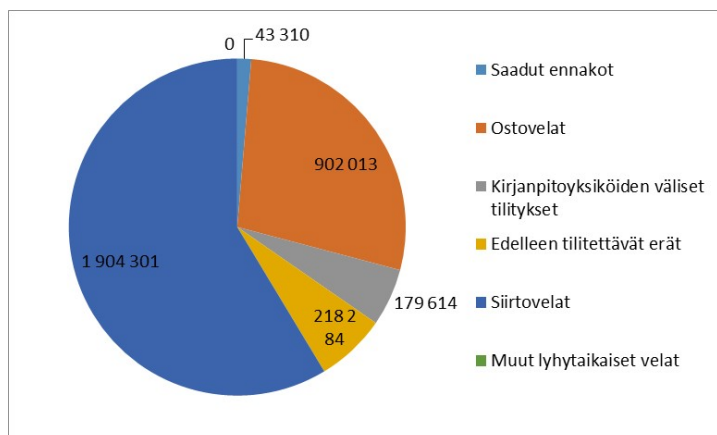

Aineellinen käyttöomaisuus muodostui lähes kokonaisuudessaan koneista ja laitteista. Massadigitoinnin pilotoinnin laitehankinnat muodostivat suurimman tasetta kasvattavan kokonaisuuden.

Oma (valtion) pääoma 1,6 (1,2) milj. euroa kasvoi noin 0,4 milj. euroa. Kasvu selittyy lähinnä tilikauden kulujäämä kasvulla ja edellisten tilikausien pääoman muutoksella.

Lyhytaikainen vieras pääoma oli 3,2 (2,5) milj. euroa jakautuen pääosin siirtovelkoihin 1,9 (1,6) milj. euroa ja ostovelkoihin 0,9 (0,5) milj. euroa. Vieraan pääoman osuus 3,2 (2,5) milj. euroa taseessa kasvoi vertailuvuoteen nähden 22 prosenttia. Muutoksia vieraan pääoman osalta selittää suurelta osin ostovelkojen kasvu noin 0,4 milj. euroa sekä siirtovelkojen kasvu 0,3 milj. eurolla.

Vieras pääoma 2019

1.8. SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kansallisarkiston johto on valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

Sisäisen valvonnan on käsitettävä viraston talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat:

Kansallisarkiston talouden ja toiminnan lainmukaisuuden ja tuloksellisuuden;
Kansallisarkiston hallussa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen; ja
Kansallisarkiston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Menettelyt kattavat myös Kansallisarkiston vastattavana olevien varojen hoidon sekä ne toiminnot ja tehtävät, jotka Kansallisarkisto on antanut toisten virastojen ja laitosten tehtäväksi tai joista se muuten vastaa. Valtiovarainministeriön alaisen Palvelukeskuksen johto vastaa talousarviolain 24 b §:ssä tarkoitettua sisäisestä valvonnasta siltä osin kuin kirjanpitoyksikön tehtävät on palvelusopimuksella siirretty palvelukeskuksen tehtäväksi.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan vastuista määrätään Kansallisarkiston taloussäännössä ja sen nojalla annettavissa tarkentavissa määräyksissä.

Kansallisarkistossa on pääjohtajan alaisuudessa toimiva sisäinen tarkastus, jonka toiminnasta määrätään sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä. Toiminto suorittaa pääjohtajan tarpeelliseksi katsomat erillistarkastukset sekä muut sisäiseen valvontaan liittyvät tukitehtävät. Kertomusvuonna sisäinen tarkastaja suoritti Kansallisarkiston viestintää koskevan tarkastuksen.

Kansallisarkiston johto on arvioinut vuoden 2019 tilinpäätöksen yhteydessä laitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa Valtiovarain controller -toiminnon suosituksen mukaista COSO ERM – viitekehykseen perustuvaa arviointikehikkoa hyväksi käyttäen. Arvioinnin tukena on käytetty valtiontalouden tarkastusviraston ja opetus- ja kulttuuriministeriön raportteja sekä Kansallisarkiston sisäisen tarkastuksen arviointoja ja havaintoja.

Sisäisen valvonnan arvioidaan järjestetyn Kansallisarkiston toiminnan laajuuteen ja laatuun sekä niihin liittyviin riskeihin nähden pääosin asianmukaisesti.

Johdon arviointien perusteella nousi esiin joitakin kehittämistarpeita:

Strategian tavoitteisiin vastaavan osaamisen hankkimiseen ja kehittämiseen on edelleen kiinnitettävä erityistä huomiota. Toiminnan kehittäminen ja toimintaympäristön vaatimuksiin vastaaminen vähenevällä henkilöstöllä edellyttävät erityisesti digitaalisen aineiston hallintaan, arkistointiin ja monipuoliseen käyttöön perehtynyttä osaamista sekä virkamiestaitoja. Henkilöstökoulutukseen on varattu vuodelle 2020 aiempaa enemmän rahoitusta. Tulevat koulutus- ja rekrytointitarpeet arvioidaan strategian päivittämisen jälkeen 2020.

Työhyvinvointi on työtyytyväisyyskyselyissä jäänyt toistuvasti merkittävästi alle valtion hallinnon keskiarvon. Ongelma on monitahoinen. Vuoden 2020 aikana tilannetta pyritään korjaamaan kehittämällä edelleen tiedonkulkua ja -saatavuutta sekä lisäämällä työhyvinvoinnin parantamiseen tähtäävää toimintaa.

Sekä toimitila- että tietoturvallisuudessa on havaittu puutteita. Erityisesti vanhentuneet palvelimet ja tietojärjestelmät ovat riski. Vuoden 2020 aikana palvelintila uudistetaan ja aloitetaan konesalipalveluihin siirtymisen valmistelut. Lisäksi toimitilojen kulunvalvonta- ja lukitusjärjestelmien uusiminen aloitetaan. Nämä edellyttävät merkittäviä investointeja mainittuihin kohteisiin.

Viraston omassa asiakirjahallinnassa on havaittu monia puutteita. Vuoden 2020 aikana käynnistetään asiakirjahallinnan kehittämistoiminta ja henkilöstökoulutukset. Lisäksi valmistellaan tiedonhallintalain edellyttämät toimenpiteet siirtymäaikojen puitteissa.

Riskienhallintapolitiikka on valmistunut syksyllä 2019 ja sisältää riskienhallintaan liittyvät periaatteet, tavoitteet, organisoinnin, vastuut ja yleiset toimintatavat. Toimintatavat jalkautetaan vuonna 2020.

Sopimushallintaa on keskitetty ja hallintaan kehitetty välineitä. Sopimushallintajärjestelmän hankintaa on selvitetty, mutta ei ole voitu toistaiseksi toteuttaa. Erityisesti substanssiin liittyvien sopimusten yhtenäistämistä jatketaan vuonna 2020.

Prosessien kuvaaminen on edelleen kesken. Prosesseja on uudistettu vuoden 2017 organisaatiomuutoksen jälkeen sekä päämäärä- että tukitehtävissä. Prosessikuvausten uusiminen jatkuu vuonna 2020. Prosessien kuvaamiseen yhdistetään prosessien toimivuuden ja tarpeellisten kontrollien arviointi. Prosessien kehittämisessä otetaan huomioon vuonna 2020 valmistuvan Kansallisarkiston strategian linjaukset.

1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET

Kertomusvuonna ei toteutettu erillisiä arviointeja.

1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kansallisarkistossa ei tilikaudella 2019 ole havaittu väärinkäytöksiä eikä EU-rahoitusta koskevia säännönmukaisuusilmoituksia ole tehty.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kansallisarkistossa on suorittanut yhden takaisinperinnän, joka koski vuonna 2018 myönnettyä valtionapua. Kansallisarkiston saamaan hankerahoitukseen ei ole kohdistunut takaisinperintää.

2. KANSALLISARKISTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpää- tös 2018	Talousar- vio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpää- tös 2019	Vertailu Tilinpää- tös - Talousar- vio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		61 527,82	82 556	82 555,86	0,00	100
11.04.0 1.	Arvonlisävero	61 527,82	82 556	82 555,86	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		11 941,88	17 393	17 392,93	0,00	100
12.39.0 4.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset		8 636	8 636,41	0,00	100
12.39.1 0.	Muut sekalaiset tulot	11 941,88	8 757	8 756,52	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		73 469,70	99 949	99 948,79	0,00	100

Päluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpää- tös 2018	Talousar- vio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpää- tös 2019	Vertailu Talousar- vio - Tilinpää- tös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2019	siirto seuraaval- le vuodel- le			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrära- hat	Käytettä- vissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruu- tukset)	Siirretty seuraa- valle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		70 086,47	2 583	2 583,00		2 583,00	0,00	29 990,46	32 573,46	23 937,05	0,00
28.01.2 9.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	86,47		0,00		0,00	0,00				
28.60.1 2.	Osaamisen kehittäminen (S2)		2 583	2 583,00		2 583,00	0,00		2 583,00	2 583,00	0,00
28.70.0 5.	Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3)	70 000,00						29 990,46	29 990,46	21 354,05	0,00

	28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	70 000,00						29 990,46	29 990,46	21 354,05	0,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		26 468 644,94	28 997 745	27 186 241,53	1 773 457,93	28 959 699,46	38 046,02	2 004 626,04	22 361 626,04	19 985 292,32	2 376 333,72
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (A)	2 440 581,99	2 487 885	2 487 885,48		2 487 885,48	0,00				
29.40.02.	Kansallisarkiston toimintamenot (S2)	17 823 000,00	20 357 000	18 583 542,07	1 773 457,93	20 357 000,00	0,00	914 626,04	21 271 626,04	19 498 168,11	1 773 457,93
29.40.20.	Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (S3)							1 090 000,00	1 090 000,00	487 124,21	602 875,79
	29.40.20.1. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot							600 000,00	600 000,00	481 124,21	118 875,79
	29.40.20.7. Julkisen keskitetyn sähköisen säilytys- ja arkistopalvelun toteuttamiskustannukset (EK) (enintään)							490 000,00	490 000,00	6 000,00	484 000,00
29.40.53.	Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen (A)	6 205 062,95	6 152 860	6 114 813,98		6 114 813,98	38 046,02				
	29.40.53.2. Yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin	5 796 143,00	5 685 000	5 685 000,00		5 685 000,00	0,00				
	29.40.53.4. Valtiontalouden ulkopuolisten tiedeinstituuttien ja tutkimuslaitosten, Tiedekeskus Heureka ja eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin sekä tieteen ja yhteiskunnanvuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin (KPY)t	408 919,95	467 860	429 813,98		429 813,98	38 046,02				
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		248 595,01	231 430	231 430,13		231 430,13	0,00	0,00	231 430,13	231 430,13	0,00
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	248 595,01	231 430	231 430,13		231 430,13	0,00		231 430,13	231 430,13	0,00
	32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)	248 595,01	231 430	231 430,13		231 430,13	0,00		231 430,13	231 430,13	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		85 337,75	80 096	80 095,67		80 095,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

33.20.5 0.	Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukor- vauksesta ja vuorottelukorvauksesta (A)	50 564,00	39 927	39 926,59		39 926,59	0,00				
	33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	50 564,00	39 927	39 926,59		39 926,59	0,00				
33.20.5 2.	Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (A)	34 773,75	40 169	40 169,08		40 169,08	0,00				
	33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	34 773,75	40 169	40 169,08		40 169,08	0,00				
Määrärahatilit yhteensä		26 872 664,17	29 311 854	27 500 350,33	1 773 457,93	29 273 808,26	38 046,02	2 034 616,50	22 625 629,63	20 240 659,50	2 376 333,72

Kansallisarkiston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää.

3. KANSALLISARKISTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2019 - 31.12.2019		1.1.2018 - 31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	621 507,85		827 365,07	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	531 129,43		441 095,48	
Muut toiminnan tuotot	<u>416 211,83</u>	1 568 849,11	<u>582 356,62</u>	1 850 817,17
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	654 629,28		555 518,37	
Henkilöstökulut	10 441 271,77		9 819 316,52	
Vuokrat	7 367 668,09		7 709 347,12	
Palvelujen ostot	3 150 187,23		3 065 504,88	
Muut kulut	403 059,05		273 429,43	
Poistot	123 934,47		63 956,34	
Sisäiset kulut	<u>2 583,00</u>	<u>-22 143 332,89</u>	<u>0,00</u>	<u>-21 487 072,66</u>
JÄÄMÄ I		-20 574 483,78		-19 636 255,49
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	5 243,22		4 923,43	
Rahoituskulut	<u>-113,42</u>	5 129,80	<u>-174,16</u>	4 749,27
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>225,03</u>	<u>225,03</u>	<u>41,35</u>	<u>41,35</u>
JÄÄMÄ II		-20 569 128,95		-19 631 464,87
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	<u>-5 679 643,50</u>	<u>-5 679 643,50</u>	<u>-5 796 143,00</u>	<u>-5 796 143,00</u>
JÄÄMÄ III		-26 248 772,45		-25 427 607,87
TUOTOT VEROISTA JA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	82 555,86		61 527,82	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-2 516 554,10</u>	<u>-2 433 998,24</u>	<u>-2 447 115,17</u>	<u>-2 385 587,35</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-28 682 770,69</u>		<u>-27 813 195,22</u>

4. KANSALLISARKISTON TASE

	1.1.2019-31.12.2019		1.1.2018-31.12.2018	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUS				
Muu kansallisuusomaisuus	435 510,92	<u>435 510,92</u>	435 510,92	<u>435 510,92</u>
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		435 510,92		435 510,92
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	<u>53 026,50</u>	53 026,50	<u>2 720,64</u>	2 720,64
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	451 551,54		134 830,28	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>2 176,23</u>	<u>453 727,77</u>	<u>2 176,23</u>	<u>137 006,51</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		506 754,27		139 727,15
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	463 019,73		475 309,30	
Siirtosaamiset	235 168,98		143 988,39	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>35 363,35</u>	733 552,06	<u>93 666,50</u>	712 964,19
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	3 088,75		3 578,45	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>1 740,00</u>	<u>4 828,75</u>	<u>0,00</u>	<u>3 578,45</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		738 380,81		716 542,64
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 680 646,00</u>		<u>1 291 780,71</u>

	1.1.2019-31.12.2019		1.1.2018-31.12.2018	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-479 648,35		-479 648,35	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-684 373,36		-607 942,89	
Pääoman siirrot	28 279 916,55		27 736 764,75	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-28 682 770,69</u>	-1 566 875,85	<u>-27 813 195,22</u>	-1 164 021,71
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	43 310,00		8 732,01	

Ostovelat	902 013,20		448 256,80	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	179 614,03		163 251,99	
Edelleen tilittävät erät	218 284,03		210 500,07	
Siirtovelat	1 904 300,59		1 624 961,97	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>0,00</u>	<u>3 247 521,85</u>	<u>99,58</u>	<u>2 455 802,42</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		3 247 521,85		2 455 802,42
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 680 646,00</u>		<u>1 291 780,71</u>

5. LIITETIEDOT

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumataskelmaan, tuotto- ja kulutaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen:

Maksullisen palvelutoiminnan tuotot vähenivät vuodesta 2018 noin 115 823,27 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoissa oli vähennystä vuoteen 2018 verrattuna yli 64 957,82 euroa.

Vuoden 2019 täydentävässä talousarvioesityksessä Kansallisarkistolle myönnettiin 25 000 euroa. Toimintamenojen lisäys muodostuu toiminnan tilaintensivisyyden perusteella tehtävästä vuokran tasokorotuksesta.

Vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa myönnettiin lisäystä kansallisarkiston toimintamenoihin 900 000 euroa perustoiminnan välittömien menojen rahoittamiseksi.

Vuoden 2019 toimintamenoäärärahasta siirtyi käytettäväksi vuonna 2020 1 773 457,93 euroa, josta merkittävä osa on massadigitoinnin projektille käytettäväksi siirtyvää määrärahaa.

2) Valuuttakurssi, jota on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut vastuusitoumukset suomen rahaksi

Kirjanpitoyksiköllä ei ollut ulkomaan rahan määräisiä saamia tai velkoja vuoden vaihteessa.

3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden

tuotto- ja kulujäämään sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Omaisuus on arvostettu tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Suunnitelman mukaiset poistot on Kansallisarkistossa laskettu yhdenmukaisin periaattein, säännösten ja määräysten mukaisesti.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018-2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta.

Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjataan kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja menot sekä virheiden korjaukset.

Porvarillisen työn arkiston säätiöltä perittiin takaisin vuodelle 2018 myönnettyä valtionapua 5 356,50 euroa.

Vuoden 2018 tilinpäätöksen liitteen 5 virhe muodosti tulkintavirhe johtoon kuuluvien henkilöiden määrässä. Virhe on oikaistu vuoden 2019 tilinpäätöksessä.

5) Selvitys edellisistä vuotista koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvouden tietojen kanssa

Kirjanpitoyksiköllä ei ole ilmoitettavaa.

6) Selvitys tilinpäätösvouden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa.

Varainhoitovuoden jälkeen ei ole tapahtunut sellaisia olennaisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat tilinpäätöksen laatimiseen tai tilinpäätösten vertailtavuuteen.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.40.02. Kansallisarkiston toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	19 666 840,07	20 957 000	20 154 459,41		21 927 917,34				21 069 085,45	
	Bruttotulot	1 843 840,07	600 000	1 570 917,34		1 570 917,34				1 570 917,34	
	Nettomenot	17 823 000,00	20 357 000	18 583 542,07	1 773 457,93	20 357 000,00	0,00	914 626,04	21 271 626,04	19 498 168,11	1 773 457,93
33.20.52. Valtionosuus työt- ömyysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha)	Bruttomenot	34 773,75		40 169,08		40 169,08					
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	34 773,75	40 169	40 169,08		40 169,08	0,00				

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 3.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Päälukoon ja tilijaotteen numero ja nimi	Perutettu	
	Tilijaote	Yhteensä
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		8 636,41
Vuosi 2018		8 636,41
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	8 636,41	
Päälukot yhteensä		8 636,41
Vuosi 2018		8 636,41

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	8 814 789,68	8 379 669,85
Palkat ja palkkiot	8 642 565,72	8 404 943,07
Tulospoistot	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	172 223,96	-25 273,22
Henkilösivukulut	1 626 482,09	1 439 646,67
Eläkekulut	1 492 908,88	1 347 023,58
Muut henkilösivukulut	133 573,21	92 623,09
Yhteensä	10 441 271,77	9 819 316,52
Johdon palkat ja palkkiot, josta	384 768,78	797 024,41
- tulospoistot	0,00	0,00
Luontoisetut ja muut taloudelliset etuudet	960,00	1 080,00
Johto	720,00	840,00
Muu henkilöstö	240,00	240,00

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 7.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 8.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 9.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 10.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 11.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehtyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomen ot 2019	Määrärahatarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	9 150 976,00	7 947 587,00	2 522 836,00	2 522 836,00	22 025 643,00	35 018 902,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehtyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomen ot 2019	Määrärahatarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
---	---------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	-----------------------------	----------------------------

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 13.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 14.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 15.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 16.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 17.

6. TOIMINTAKERTOMUSTA TÄYDENTÄVÄT LIITTEET

6.1 TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 1

Tulosindikaattorit	Toteutuma 2017	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Muutos - % 2018- 2019	Tulossopimuk- sen tavoite 2019
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus:					
- Yhteiskunnan ja yksilön kan- nalta merkittävä arkistoaines säilyy suppeassa ja käyttökel- poisessa muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä.					
- Arkistoaineiden kokonais- määrä (hm)	218 516	221 795	220 300	-0,70	219 000
- digitoitu aineisto (takautuva digitointi, kertymä, kuvatiedos- toa)	67 355 962	73 608 417	80 284 011	9,07	80 000 000
- digitaaliarkiston käyttö (sivu- lataukset)	54 694 998	52 804 245	54 034 610	2,33	
- digitaaliarkiston käyntikerrat	1 453 923	1 626 634	1 673 379	2,87	1 800 000
- digitointi aste, % kokonaism.	2,7	3,6	4	11,11	3,6
- Sähköisen asioinnin osuus tietopyyntötilauksista, %	50,0	70,0	70,0	-	60,0
Toiminnalliset tulokset:					
<i>Tulosalue 1</i>					
Tutkimus ja kehittäminen					
<u>Tuotokset:</u>					
- asiakirjojen seulonta (pää- tösten lkm)	62	51	61	19,61	60
- annettu koulutus (luentotun- tien lkm)/osallistujat	141,16/337	150/332	136/440	- 9,63/32,5 3	-
- asiantuntijatehtävät (neuvon- ta, työryhmät) lkm	3 803	2 504	2 006	-19,89	-
<u>Tuottavuus</u> (kpl/htv):					
- seulonta	29,29	22,57	24,92	10,43	-
- koulutus	92,50	119,44	146,96	23,04	-
- asiantuntijatehtävät	2 343,19	1 555,28	1 542,96	-0,79	-
<u>Taloudellisuus</u> (kust./suor.)					
- seulonta	3017,79	4228,69	4016,40	-5,02	-
- koulutus	910,84	752,07	623,00	-17,16	-

- asiantuntijatehtävät	38,81	61,50	64,60	5,04	-
<i>Tulosalue 2</i>					
Aineistohallinta					
<u>Tuotokset:</u>					
- arkistojen hankinta ja siirrot (hm) sis. Luetteloidut arkistoyksiköt					
- viranomaisarkistot	1 219,84	2 279,39	3 000,00	31,61	5 000
- yksityisarkistot	258,68	150,90	227,92	51,04	250
- järjestetyt arkistot (hm)					
- viranomaisarkistot	2 697,31	70,10	405,93	479,07	
- yksityisarkistot	432,69	588,47	466,70	-20,69	
- luetteloidut arkistoyksiköt (kpl)					
- digitointi (kuvatiedotot/kpl)	20 353 697,00	6 252 455,00	6 947 217,00	11,11	5 000 000
- konservointi (arkit/kpl)	177 365,00	89 940,00	131 001,00	45,65	
<u>Tuottavuus (kpl/htv):</u>					
- arkistojen hankinta ja siirrot:					
- viranomaisarkistot	1 049,78	5 559,49	5 886,19	5,88	
- yksityisarkistot	150,48	94,31	183,89	94,99	
- järjestetyt viranomaisarkistot	285,70	36,13	188,41	421,49	
- järjestetyt yksityisarkistot	130,46	140,78	117,85	-16,29	
- luetteloidut arkistoyksiköt					
- digitointi	1 372 190,18	698 598,32	2 135 967,57	205,75	
- konservointi	50 748,21	26 928,14	17 513,50	-34,96	
<u>Taloudellisuus (kust./suor.):</u>					
- arkistojen hankinta ja siirrot:					
- viranomaisarkistot	81,27	17,65	18,19	3,06	
- yksityisarkistot	579,99	966,83	547,47	-43,37	
- järjestetyt viranomaisarkistot	261,79	2 229,63	442,51	-80,15	
- järjestetyt yksityisarkistot	560,84	601,02	732,59	21,89	
- luetteloidut arkistoyksiköt					
- digitointi	0,05	0,12	0,10	-16,28	
- konservointi	1,46	2,98	1,56	-47,51	
<i>Tulosalue 3</i>					
Tietopalvelut					
<u>Tuotokset</u>					
- tutkijakäynnit (kpl)	28 925	26 920	24 932	-7,38	25 000

- tutkijasaliin toimitetut arkistoyksiköt (kpl)	72 103	65 455	58 019	-11,36	70 000
- tietopyynnöt (kpl)	33 792	28 806	26 034	-9,62	27 000
- kaukolainat (kpl)	1 370	1 776	1 368	-22,97	1 700
<u>Tuottavuus (kpl/htv):</u>					
- tutkijapalvelu (käynnit ja toimitetut arkistoyksiköt) (htv)	6 413,25	6 089,32	5928,40	-2,64	
- tietopyynnöt (htv)	2 615,38	1 812,84	1 089,18	-39,92	
<u>Taloudellisuus (kust./suor.):</u>					
- tutkijapalvelu (käynnit ja toimitetut arkistoyksiköt)	11,63	13,39	15,37	14,80	
- tietopyynnöt	34,78	56,12	84,48	50,54	
-	-	-	-	-	-
- asiakastytyväisyys (tutkijapalvelu)	3,9		-	-	
<u>Toiminnallinen tehokkuus</u>					
-arkistoaineiston määrä hm/htv	895,20	1 092,60	1065,80	-2,45	1 095
<u>Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen</u>					
-					
- henkilöstön lkm	219	205	210	2,4	
- henkilötyövuodet	224,1	203,0	206,7	1,8	200
- määräaikaisten osuus (lkm)	50	38	39	2,6	-
- keski-ikä	49,9	50,9	50,3	-1,2	-
- seniori-ikäiset %-osuus	66,7	70,9	69,0	-2,7	-
- tehty työaika %	80,9	80,6	79,6	-1,2	-
- työttytyväisyysindeksi	3,4	3,3	3,3	0,0	3,7
- sairaspöissaolat (h)%	3,7	4,2	5,1	21,4	-
- sairaspöissaolat tp/htv	8,5	9,7	12,7	30,9	<8
- naisten %-osuus henkilöstöstä	54,3	58,0	57,6	-0,7	-
- koulutustasoindeksi n/m	5,5/5,7	5,4/5,6	5,3/5,8	-1,9/3,6	-
- tutkijakoulutus %	5,9	5,4	5,7	5,6	-
- koulutus tpv/htv	2,1	0,5	0,4	-20	2,5
- koulutus ja kehittäminen tp/htv	0,8	0,5	0,4	-19,4	-
- johtaminen (johtajuusindeksi)	3,2	3,2	3,1	-0,1	3,7
- koulutuksen kustannukset €/htv	266,5	251,8	83,1	-67,0	-
<u>Htv (netto)/tulosalue</u>					
Tulosalue 1	32,61	32,32	39,69	22,80	

Tulosalue 2	61,86	46,75	42,08	-10,00
Tulosalue 3	45,03	46,48	48,25	3,80
Tulosalue 4 (tukitoiminnot, sis. johtaminen)	37,83	34,10	34,89	2,30
Poissaolot	46,50	43,11	35,63	-17,40
<u>Palkkakustannukset/tulosalue</u>				
Tulosalue 1:	1 680 412,54	1 721 304,19	3 899 696,02	126,60
Tulosalue 2:	2 669 449,88	2 111 455,23	3 003 138,25	42,20
Tulosalue 3:	1 883 146,60	1 927 634,31	3 220 717,04	67,10
Tulosalue 4: Tukitoiminnot, johtaminen sis. edelliseen	1 980 768,83	1 895 461,24	2 956 843,24	56,00

6.2 TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 2

KESKEISET VALTIONAPUARKISTOJEN TUNNUSLUVUT 2019 (Pysyväisluonteinen valtionavustus)

	2017	2018	2019	2019 suurin	2019 pienin
Myönnetty valtionapu €	5 601 000	5 613 143	5 655 000	1 733 500	111 550
Arkistotoimen kokonaiskustannukset (talousarvio) €	9 388 900	9 121 285	9 123 559	2 380 350	193 924
Valtionavun osuus % kokonaiskustannuksista (talousarvio)	59,65	61,54	61,98	79,89	32,35
Henkilöstömenojen osuus % kokonaiskustannuksista (talousarvio)	49,48	49,81	50,21	67,39	40,61
Kiinteistömenojen osuus % kokonaiskustannuksista (talousarvio)	23,69	23,03	22,84	53,00	4,06

HENKILÖTYÖVUODET TEHTÄVITTÄIN

	2017	2018	2019	2019 suurin	2019 pienin
Henkilötyövuodet yhteensä	93,81	95,97	95,91	26,5	1,5
Hankintaan käytetyt HTV:t	1,67	1,81	1,68	0,35	0,02
Kuvailu ja järjestäminen käytetyt HTV:t	24,77	21,53	24,43	5,51	0,11
Tutkijalitoimintaan käytetyt HTV:t	6,59	6,2	6,18	2,41	0,05

ARKISTOAINEISTON MÄÄRÄ

	2017	2018	2019	2019 suurin	2019 pienin
Arkistoaineisto (hm)	59 184,7	60 498,2	61 530,3	33 392,63	270,2
Vastaanotettu aineisto (hm)	2 290,8	2 305,0	1 440,51	444	3
Järjestetty aineisto (hm)	2 252,7	2 005,2	1 584,94	811,7	5
Järjestämätön aineisto (arvio; hm)	7 414	7 462	7 527	2 670	5
Sähköiset aineistot (TB)	154,6	164,5	181,89	68	0,18

AINESTOJEN KÄYTTÖ

	2017	2018	2019	2019 suurin	2019 pienin
Tutkijakäynnit	6 604	6 706	6 211	1 695	103
Tutkijalisiin toimitetut arkistoyksiköt (paperiset ja mikrofilmit)	20 267	19 521	18 501	5 280	281
Tiedonhaut (s-posti, kirje tai puhelin)	8 905	8592	7 185	2 806	59

TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS

	2017	2018	2019	2019 suurin	2019 pienin
Toiminnallinen tehokkuus: Arkistoaineisto hm / kokonais-htv	630,9	630,39	641,33	2 421,51	104,38

6.3 TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 3

Viraston yhteiskunnallinen vaikuttavuus	Tavoite	Toimenpide	Seurantakohde / indikaattori / seurannan kuvaus	Tavoite 2019	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Seuranta liikennevaloin
Kansallisarkisto varmistaa toiminnallaan asiakirjallisen kulttuuriperinnön saatavuuden viranomais-, tutkimus-, kulttuuri- ja harrastus-toimintaan ja turvaa näin omalta osaltaan oikeusturvan ja hallinnon julkisuusperiaatteen toteutumisen.	Tavoite 1: Kansallinen asiakirjallinen kulttuuriperintö otetaan talteen	1/1: Valtion viranomaisten pysyvään säilytykseen määrätty asiakirjallinen kulttuuriperintö siirretään Kansallisarkistoon siirtosuunnitelmien mukaisesti. 2/1: Yksityiset arkistoaineistot otetaan talteen hankintapolitiikan ja arkistosektorin työnjaon puitteissa. 3/1: Käytössä ovat selkeät kriteerit analogisen ja sähköisen aineiston seulonnalle sekä selkeä ja ajantasainen asiakirjahallinnan ohjaus toiminta. 4/1: Julkisen hallinnon syntysähköinen pysyvään säilytykseen määrätty aineisto säilytetään pysyvästi sähköisessä muodossa.	1/1: Arkistoaineiston kokonaismäärä (hm)	219 000	220 300	226 000	
	Tavoite 2: Kansallisen asiakirjallisen kulttuuriperinnön säilyminen varmistetaan sekä sen käytettävyyttä ja saatavuutta edistetään.	1/2: Aineisto digitoidaan digitointisuunnitelmien mukaisesti viraston resurssien puitteissa. 2/2: Selkeät kriteerit paperiaineistojen hävittämiseen digitoinnin jälkeen ovat käytössä. 3/2: Vastaanotettavaa aineistoa digitoidaan osana siirto- ja hankintaprosessia viraston resurssien puitteissa. 4/2: Yksityisen arkistotoiminnan kehittämiseen osallistuminen ja valtionavustusten myöntäminen voimavarojen puitteissa.	2/1: Digitoidun aineiston kokonaismäärä (milj. kuvausyksikköä)	80 000 000	80 284 011	85 000 000	

		5/2: Aineiston säilytysolosuhteet ja materiaalit ovat vaatimuksien mukaiset.					
	Tavoite 3: Edistetään digitaalisen asiakirjatiedon uudelleenkäyttöä.	1/3: Osallistutaan viraston resurssien puitteissa kansallisiin ja kansainvälisiin tutkimushankkeisiin ja jalkautetaan niiden tulokset Kansallisarkiston sähköisiin palveluihin. 2/3: Joukkoistamista hyödynnetään tehokkaasti digitaalisten asiakirjatietojen käytettävyyden ja uudelleenkäytön edistämiseksi.	3/1: Digitointiaste, % kokonaisuudesta	3,6	4,0	3,8	
	Tavoite 4: Huomioidaan toiminnassa ennakoivasti toimintaympäristön muutokset, kuten valtionhallinnon taloudelliset reunaehdot, digitalisaation ja normien purkaminen sekä hallinnollisen taakan keventäminen.	1/4: Viraston toiminnan ja talouden sopeuttamissuunnitelma vuoteen 2020. 2/4: Sähköisten palvelujen kehittäminen ja lisääminen viraston resurssien puitteissa. 3/4: Kansallisarkisto kehittää digitalisoituvaa tutkimusprosessia yhteistyössä tiedeyhteisöjen kanssa. 4/4: Kansallisarkisto huolehtii siitä, että sen toiminta on 25.5.2018 alkaen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaista. 5/4: Kansallisarkisto valmistautuu tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön uudistumisesta johtuviin muutoksiin.	4/1: Sähköisen asioinnin osuus tietopyyntötilauksista (%)	60,0	70,0	70,0	

Toiminnallinen tuloksellisuus	Palvelulupaus	Vuonna 2019 Kansallisarkisto jatkaa digitointia siten, että verkkopalveluiden kautta käytettävissä olevien asiakirjojen määrä kasvaa, ja valmistuu syntysäköisten asiakirjatietojen vastaanottopalvelun käyttöönottoon. Kansallisarkiston asiakkaista yli 90 % hakee tarvitsemansa tiedot verkosta.					
Kansallisarkisto toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti keskittyen ydintehtäviinsä ja ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.	Tuotokset ja laadunhallinta	i. Suoritteet ja julkishyödykkeet		Tavoite 2019	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Seuranta liikennevaloin
		Tietopalvelut	Tutkijasalikäynnit	25 000	24 932	23 000	
			Tutkijasaliin toimitetut asiakirjayksiköt	70 000	58 019	70 000	
			Kaukolainat (arkistoyksiköt)	1 700	1 368	1 700	
			Toimitetut tietopyyntötilaukset (todistukset, jäljenteet, sukuselvitykset tms, kpl)	27 000	26 034	27 000	
			Verkkokäyttö (käyntikerrat)	1 800 000	1 673 379	1 900 000	
		Aineistojen kartunta	Viranomaisarkistot (hm/v.)	5 000	3 000	5 000	
			Yksityisarkistot (hm/v.)	250	228	250	
			Digitoidut aineistot (kuvausyksiköt/v.)	5 000 000	6 947 217	5 000 000	
			Digitoidut aineistot (hm/v.)	550	-	550	
			Seulontapäätökset (kpl)	60	61	60	
		ii. Palvelukyky ja laatu		Tavoite 2019	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Seuranta liikennevaloin

			Julkisoikeudellisten tietopyyntötilausten toimitusaikatavoitteen toteuma (%)	98	98	98	
			Verkkopalveluiden asiakastyytyväisyys (1 -5)	3,5	3,6	3,5	
			Seulontapäätösten toimitusaikatavoitteen toteuma (kk)	<3	<3	<3	
			Käytettävissä olevat aineistot Astia-palvelujärjestelmän kautta (%/v)	92	94	94	
			Arkistoaineiston määrä hm/htv	1 095	1 065	1 130	
Voimavarojen hallinta	a. Henkilöstöresurssit	Toimenpide	Indikaattori	Tavoite 2019	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Seuranta liikennevaloin
Kansallisarkisto kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi sekä oikein kohdentuva osaaminen.		1. Hyvä ja avoin henkilöstöpolitiikka (ml. koulutus, työky -toiminta)	Työtyytyväisyysindeksi (VM baro)	3,7	3,3	3,7	
			Sairauspoissaolot (pv/htv)	<8	12,7	<8	
		2. Arvioi ja kehittää suunnitelmallisesti johtamistaan, osaamisen kehittämistään ja asian-tuntijatyönsä edellytyksiä.	Henkilötyövuodet (htv)	200	206,7	200	
			Koulutuspäivät (tpv/htv)	2,5	0,4	2,5	
			Johtaminen (VM-baro johtajuus-indeksi)	3,6	3,1	3,7	

Kansallisarkiston hankinta-politiikka perustuu valtionhallinnon keskitettyihin palveluihin ja Kansallisarkiston toimitilat vastaavat pääasiallisesti Valtion toimitilastrategian 2020 tavoitteita.	b. Toimitilat ja muut toiminta-edellytykset	1. Viraston toimitiloja kehitetään valtion toimitilastrategian mukaisesti (v. 2020). Sopimuskaudella ennakoidaan erityisesti toimistotilojen vähennyksiä ja vähittäistä siirtymistä työskentelyyn monitilaympäristöissä.	Toimistotilojen x m2 / hlö	26	20,0	25	
		2. Hyödyntää maksimaalisesti valtion keskitettyjä palveluja, hankintoja ja puitesopimuksia.	Sopimuksista Hanselin kilpailuttamia (%)	95	85	95	
		3. Ylläpitää ja kehittää kustannustehokkaasti tietojärjestelmiään osana julkisen hallinnon yhteistä kokonaisarkkitehtuuria.					

Liikennevaloseuranta:

vihreä	Prosessi valmistunut, tavoite toteutunut tai ylittynyt
keltainen	Prosessi kesken, tavoite esim. toteutumassa tai tavoitteen tuntumassa
punainen	Prosessia ei ole aloitettu tai tavoitteesta jääty selkeästi

7. ALLEKIRJOITUKSET

Kansallisarkiston tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2019 on hyväksytty.

Helsingissä, Kansallisarkistossa 27.2.2020

Pääjohtaja

Jussi Nuorteva

Hallintojohtaja

Immo Aakkula